

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
1.1. Теоретична база.....	3
1.2. Обґрунтування проекту	9
1.3. Мета роботи.....	10
1.4. Джерела фактів.....	11
1.5. Сфера застосування.....	11
 II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ЦИКЛУ ВЛАСНИХ РЕПОРТАЖІВ.....	 14
2.1. Структура проекту.....	14
2.2. Ідея.....	17
2.3. Смысл.....	18
2.4. Специфіка аудиторії.....	18
 III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	 19
 IV. ЦИКЛ ВЛАСНИХ РЕПОРТАЖІВ ПРО РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	 22
 АНОТАЦІЯ.....	 67

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база

Репортаж – один із найскладніших журналістських жанрів, який має багато визначень. Кожне з них лише частково визначає сутність жанру. Належить до системи інформаційних жанрів журналістики. Його основними рисами є актуальність, документальність і оперативність. Сучасний репортаж дедалі частіше розглядають як універсальний жанр із багатьма стилістичними й тематичними особливостями, що допомагає журналістові якомога точніше відтворити суперечливу картину дійсності.

Дослідник В. Здоровега стверджує, що репортаж є текстом, у якому мальовничо, в яскравих деталях і водночас стисло, документально зображують конкретну тему, правдиві факти й історії безпосередньо з місця події. Репортаж змальовує явища в окремих виразних елементах, цікавими штрихами. Науковець називає репортаж своєрідним звітом про ситуації, учасником яких є журналіст. Водночас жанр вимагає не лише фіксації, а й емоційного осмислення, щоб створити для читачів свого матеріалу ефект присутності [13].

Окрім емоцій, репортаж потребує документальності та уваги до подробиць. На цьому наголошує українська дослідниця А. Іващук. Вона називає його найбільш розгорнутим й емоційним жанром інформаційної групи [14].

Над визначенням терміну працювали українські та зарубіжні науковці, серед яких В. Здоровега, Д. Григораш, М. Василенко, І. Михайлин, М. Кім, О. Чернікова, А. Бондар, С. Гуревич, О. Максим'як, Г. Солганик та інші.

У другій половині XX століття, коли керувалися класичним поділом журналістських матеріалів на три групи, більшість учених зараховували репортаж до інформаційних. Вважалося, що в цьому жанрі основною є функція повідомлення з елементами динамічного опису. Мета – відтворення

події. На відміну від звіту, який показує завершену ситуацію, репортаж висвітлює окремий її фрагмент. Щоправда, в науковому середовищі виникали й дискусійні думки. Науковець Л. Кройчик висловлювався про репортаж як синтетичний жанр, який «несправедливо було б відносити до інформаційних, бо він може використовувати виражальні засоби аналітичних та художньо-публіцистичних форм» [17]. В. Панкратов навпаки заперечував можливість авторських відступів аналітичного характеру [22].

В умовах сучасності, коли людину дуже важко зацікавити текстом, оскільки вона має необмежений доступ до відео й аудіо, особливості написання репортажу змінилися, набули додаткових ознак. З'явився і став популярним так званий «художній репортаж». Він схожий до звичайного, але передбачає ще дві риси: художність й (або) аналітичність. «Ефективність репортажних текстів виявляється у можливості логічного поєднання інформативності, аналітики, опису та коментарів», – зазначила дослідниця Т. Хітрова [26].

У праці А. Бондара «Польський репортаж. Як увійти в літературу з чорного ходу» йдеться про те, що сучасним репортажам притаманна суб'єктивність. Автор згадує польського журналіста В. Тохмана, який дійшов висновку, що майже неможливо написати повноцінно об'єктивного репортажу. Практик називає це літературою факту. Водночас попереджає, що журналіст не має права обманювати. «Виразність репортажу полягає не у відкритті фактів, а у розкритті сенсу життя через мову. Він неодмінно хоче бути художнім, але не поетичним», – вважає медійник [3].

Дослідники звертають увагу на те, що раніше репортерська робота полягала у збиранні інформації й поданні фактів. Нині все дещо змінилося. Тепер сучасний журналіст, який прагне, аби його репортаж сподобався читачам, має дізнатися й відтворити якомога більше деталей про героїв майбутнього тексту. Т. Вулф зазначає, що іноді ця робота розтягується на дні й навіть тижні. Він стверджує: «Варто особисто побачити людей, їхні міміку й жести, почути діалоги й ознайомитися з навколишньою дійсністю» [9].

Правдивий фактологічний опис, властивий репортажу, варто поєднувати з розкриттям внутрішнього світу персонажів, що більш притаманно жанрам художньої літератури.

Сучасний репортаж із літературними ознаками гармонійно входить у систему так званого «нового журналізму». Т. Хітрова пояснює виникнення іншої жанрової специфіки стрімким розповсюдженням масової культури. Згадує і про вимоги науково-технічної революції, яка кардинально змінює звичні уявлення людини про світ. Виникає унікальний комплекс журналістських засобів відтворення дійсності. «Новий журналізм – наслідок поширення телебачення, яке практично замінює людині газету й ілюстрований журнал», – вважає дослідниця [26].

У довіднику «Журналістика та медіа» німецьких медіафахівців йдеться про те, що в центрі уваги «новожурналістів» не стільки об'єктивізм, скільки пояснення причин і мотивів. Через це з'являються журналістські жанри «з літературними претензіями». Аналізуючи відгуки про працю, можна виділити основні акценти, які робили автори. Вони виокремили домінантні риси стилю «новожурналістів», серед яких: суб'єктивізм, надмірна описовість, автентичність діалогів, точність у зображенні деталей, інтер'єру, манери поведінки героїв репортажу тощо [32].

У репортажах якісних українських видань, зокрема «Дзеркала тижня», «Дня», «Радіо Свободи», «Української правди», «The Ukrainians», чітко прослідковується позиція автора. Цей спосіб дозволяє журналістові виступати від першої особи, підтверджуючи свою присутність на місці події. Думка репортера, його бачення ситуації перетворює звичайний репортаж на цікаву історію.

Кандидат наук із соціальних комунікацій Л. Шутяк у своєму дослідженні «Новий журналізм у медійному дискурсі України: генеза та жанрово-стилістичні ознаки» згадує відомий приклад, який свідчить про відмінності у висвітленні подій звичайними репортерами та «новожурналістами». Коли відбувається пожежа, щоденне видання

повідомляє про неї певні факти й підкріплює їх офіційною точкою зору. Особистість репортера у цьому випадку ролі не грає. Читач дізнається стандартну інформацію: де це було, скільки людей постраждало, яку нерухомість пошкоджено, що сказав командир про роботу пожежників. Натомість «новожурналісти» звернуть увагу на особистість героя. Розкажуть, що сталося до того, як він зайшов у приміщення, а також повідомлять, як цю тему висвітлювали їхні колеги [29].

Дослідниця репортажистики О. Яремчук вважає, що художній репортаж – жанр на межі літератури і журналістики. Його базовий принцип полягає в тому, що автор обов’язково повинен бути на місці події, про яку пише. Він зобов’язаний відчувати все спільно з учасниками. Розповідь має бути «живою» [31]. До речі, прояви художнього репортажу були навіть у XX столітті, проте тоді їх інтерпретували як мандрівні нотатки чи есеїстку.

Журналістикознавець В. Павлів в авторському посібнику для журналістів «Репортаж: між фактами та емоціями» називає цей жанр розповіддю цікавої історії людського життя, в якій автор звертається до щонайширшої палітри чуттєвих вражень, отриманих від усіх органів чуття. «Добрий репортаж має «смак» і «запах». У ньому проявляються найделікатніші кольори і звуки реальності. Він демонструє, яким є справжнє життя «на дотик», – зауважує науковець. На його думку, репортаж охоплює все те, чого часто не можуть собі дозволити інші журналістські жанри [21].

У багатьох випадках робота репортерів переростає рамки періодики і набуває формату окремої книжки чи документального фільму. Мета репортажу – донести враження від події, отримані через зір, слух, смак, нюх, дотик. В. Павлів додає, що на відміну від журналістського розслідування чи аналітичної статті, репортаж нічого не доводить, а лише показує. «Автор репортажу повинен зуміти так зодягнути в слова ті чи інші події людського життя, щоб немовби привести читача-глядача-слухача туди, де той ніколи раніше не був, дати йому відчутти те, що відчув журналіст», – наголошує фахівець. Щоб відповісти на питання, які цікавитимуть аудиторію, журналіст

використовує описи, цитати, асоціативну передачу кольорів, запахів, емоційної атмосфери тощо [21].

Дослідниця А. Іващук, аналізуючи трансформацію сучасного репортажу, вказує на те, що він практично неможливий без інтерв'ю як засобу отримання інформації. Вона констатує взаємоперехід одного жанру в інший. Інтерв'ю не тільки доповнює власне репортажний стиль, а й з'ясовує ті моменти, які неможливо пояснити у форматі авторського опису. Пряма мова дає змогу читачеві об'єктивно оцінити причини й сутність того, що трапилося, через безпосередню розповідь героїв [14]. Обсяг і форма подачі інтерв'ю залежить лише від репортера. Класичним форматом є діалог.

На думку дослідниці О. Яремчук суть друкованого репортажу допомагає зрозуміти його «телевізійний побратим». Останній, супроводжуючи інформаційні повідомлення, буквально відтворює на екрані картинку дійсності. Дослідниця наголошує, що цінність репортажу вимірюється новими гранями відомого. Для репортера важливе вміння показати. Цьому не властиві узагальнюючі слова (добре, погано, жахливо), які мають непідтверджену оцінку. «Майстерним є той текст, читаючи який, людина втрачає відчуття реальності й цілком занурюється у відтворену подію. Її контакт із матеріалом перевтілюється у взаємодію з письмово зображеною дійсністю», – вважає О. Яремчук [31].

Журналістикознавець Л. Кройчик порівнює репортаж із нарисом. Стверджує, що ці жанри мають спільні риси. Через це з'явилися хибні підстави для ототожнення двох форм. Репортер так само, як і нарисист, повідомляє про місце. Кожен із них використовує в тексті деталі, портрети, коментарі, забезпечує наочність. Натомість науковець зауважує, що призначення різноманітних елементів у кожному жанрі індивідуальне: «Репортаж повідомляє про конкретну виняткову подію, а нарис має на меті узагальнення, типізацію» [17].

Українські та зарубіжні вчені особливу увагу приділяють класифікації видів газетного репортажу. Наприклад, Дослідник М. Кім виділяє репортаж-

замальовку, оглядовий, художній і критичний [15]. Науковець Л. Кройчик додає ще звітний та репортаж-інтерв'ю [17]. Професор В. Здоровега зазначає, що розрізняють подієві й неподієві репортажі. Приводом для написання подієвого репортажу можуть бути суспільно важливі події (запуск нового заводу, відкриття школи чи лікарні, спортивні змагання тощо). Композиція неподієвого репортажу залежить від досвіду й майстерності журналіста. Тут значно багатший вибір виражальних засобів, оскільки в подієвому репортажі власне подія – активна, тоді як неподієвий репортаж позбавлений цієї мимовільної динаміки [13].

За специфікою тематичного задуму автора, співвіднесеного із потребами редакції, М. Василенко поділяє репортаж на інформаційний, проблемний, літературний, історичний, критичний, фантастичний (репортаж-застереження), репортаж-розслідування, репортаж-спогад, репортаж-інтерв'ю [6]. В основу цієї класифікації покладено різновиди репортажів І. Прокопенка. Та зважаючи на розвиток засобів масової інформації, також додано й нові види. «Літературний репортаж має яскраві, притаманні лише йому ознаки, тому саме цей вид найбільше відповідає вимогам сучасності. Це швидка «зміна декорацій», динамічний сюжет, максимально конкретизоване авторське «я» і пряма мова», – стверджує М. Василенко в монографії «Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі» [4].

Перше місце в художньому або літературному репортажі займають автор, емоція й рефлексія. «Нині репортаж не може бути просто повідомленням», – вважає один із провідних сучасних польських репортерів Маріуш Щигел. Він ставить риторичне питання: для чого писати через декілька днів про те, що наші читачі вже почули по радіо чи бачили по телебаченню. Репортаж повинен сягнути туди, куди не дістає мікрофон і камера кореспондента – під поверхню події. Текст має бути зануреним в особисті емоції автора й героїв. «У репортажі світ пахне, смакує, є

прохолодним або гарячим, світлим або темним. Побуджує спокій, ненависть або страх», – пояснює журналіст [3].

Сьогодні в Україні цей жанр починає повноцінно розвиватися. Про це свідчить зростання кількості якісних оригінальних видань, що спеціалізуються на створенні репортажів або ж приділяють їм чимало уваги. Йдеться переважно про мережеві ЗМІ. На думку дослідниці У. Лешко, саме онлайн-репортаж є найбільш цікавим та затребуваним серед веб-жанрів. Він вдало поєднує текстову, графічну, аудіо- та відеоінформацію [18].

Польський журналіст українського походження Петро Андрусечко переконує, що хороший репортаж повинен показувати процеси, а не тільки картинки, тому в нього має бути небагато аналітики. «Іноді загальну ситуацію можна передати одним випадком», – каже медійник [1].

Сучасний репортаж з'являється в українських періодичних і мережевих виданнях не тільки у класичному вигляді. Виклики часу зумовили новації жанру. Попри те, що репортаж відносять до інформаційної групи, нині дедалі частіше цей жанр збагачується елементами аналітики й публіцистики. Спостерігаємо, як репортаж не тільки динамічно та яскраво повідомляє про подію, а й привертає суспільну увагу до певної теми чи проблеми.

Особливої популярності набувають проблемний і художній репортажі. Можемо зробити висновок, що жанр розвивається. Автори якісних видань доволі часто звертаються до цієї форми подачі матеріалу. Щоправда, у масових ЗМІ такої тенденції не простежується.

1.2. Обґрунтування проекту

За останніх два роки у Вінницькій області реалізували масштабні проекти, спрямовані на покращення різних сфер. Здебільшого, це висвітлювали в офіційних повідомленнях, а також у замітках і звітах, представлених у регіональних ЗМІ. Цикл репортажів про розвиток Вінниччини покликаний відобразити важливі для регіону зміни крізь призму динамічності й документальності. Розкрити деталі й особливості подій і

героїв, які формують історію Вінницької області. Дати можливість читачам текстів відчувати власну присутність в описаних місцях і ситуаціях.

Вінниччина тримає першість в Україні за більшістю базових показників і входить у трійку лідерів у 2018-2019 роках. Цьому сприяє багато факторів. Зокрема, ефективне залучення інвестицій за різними напрямками, зростання питомої ваги регіону в структурі промислового виробництва держави, а також інших галузей. Показовим є початок будівництва індустріального парку, який стане одним із найбільших у Європі.

Варто згадати про реформу децентралізації, після впровадження якої почали активно розвиватися села та міста районного значення. Найбільш успішні – новостворені Калинівська, Іллінецька та Хмільницька об'єднані територіальні громади. Існує ще чимало невирішених проблем, проте позитивна динаміка чітко простежується.

Медична, освітня, соціальна, спортивна, мистецька галузі на Вінниччині теж відзначилися прогресивними змінами. Наприклад, показовими є створення нового відділення екстреної медичної допомоги у Вінницькій обласній дитячій клінічній лікарні імені М. І. Пирогова, відкриття сучасної школи у с. Сосонка, заснування першого в Україні ситуаційного центру, проведення фестивалів міжнародного значення.

1.3. Мета роботи

Проаналізувати жанрові особливості класичного репортажу й окреслити основні ознаки сучасних модифікацій жанру. Створити цикл власних репортажів про розвиток територіальних громад Вінницької області. Підготувати фотоматеріал як доповнення до текстів. Опублікувати частину репортажів у виданнях регіонального та всеукраїнського рівнів.

1.4. Джерела фактів

Процес підготовки до створення кожного репортажу розпочинався вивченням контексту й передумов тієї чи іншої ситуації, про яку згодом ішлося в тексті. Для цього використано матеріали серії книг «Моя Вінниччина» та відомості видання «Вінниця. Історія іншого часу» Олександра Федоришена [25].

Статистична інформація, використана під час роботи, попередньо перевірена на офіційних веб-сайтах Вінницької облдержадміністрації, Вінницької міської ради і Вінницької обласної ради.

Власне збір інформації для циклу репортажів передбачав особисту присутність під час подій. Чимало фактичної інформації ми дізнавалися від героїв текстів, застосовуючи метод інтерв'ю.

1.5. Сфера застосування

Цикл репортажів про розвиток територіальних громад Вінницької області орієнтований на опублікування в обласній, регіональній і всеукраїнській періодиці. Журналістські тексти призначені для різноманітної аудиторії, та здебільшого – для мешканців Вінниччини. Це зумовлено актуальністю публікацій і факторами наближення інтересів.

Робота апробована. На III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку» 25 жовтня 2018 року. На звітній науковій конференції за підсумками наукової діяльності викладачів, аспірантів, магістрантів та студентів факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького педуніверситету 22-23 квітня 2019 року. У збірнику матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку»: Богачук І. Специфіка репортажів онлайн-журналу «The Ukrainians». Вінниця, 2018. С. 71–76. У збірнику наукових статей «Журналістика й мистецтво слова»: Богачук І. Жанрові особливості репортажів вінницького інформаційного порталу «Вежа» //

Журналістика й мистецтво слова: Зб. наук. ст. Вінниця, 2019. Вип. 11. С. 69–74.

Деякі репортажі опубліковані або заплановані для публікації:

Про першу в Україні кафедру ендокринології та її керівницю – Марину Власенко. Вінницький інформаційний портал «Вежа»: веб-сайт. URL: <https://vezha.vn.ua/> (дата опублікування: 30.11.2019).

Тіні дітей, яких не навчали: історія сільської школи-примари. Інтернет-видання «Українська правда»: веб-сайт. URL: <https://life.pravda.com.ua/> (дата опублікування: 23.11.2019).

Її «Alter Ego» може змінити життя. Мережеве медіа «HotVin News»: веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com/HotVinNews/> (дата опублікування: 20.11.2019).

Від Щедрика до Carol of the bells»: як презентували оновлений Музей-квартиру Леонтовича та фестивалили на Вінниччині. Газета «День»: веб-сайт. URL: <https://day.kyiv.ua/uk> (дата опублікування: 17.11.2019).

Штучний інтелект та програмування – з 8 класу: як вчать у Подільському ліцеї для обдарованої молоді. Вінницький інформаційний портал «Вежа»: веб-сайт. URL: <https://vezha.vn.ua/> (дата опублікування: 07.11.2019).

Як оновлюють вінницьке Старе місто. Портал громадської організації «Визволення»: веб-сайт. URL: <https://vyzvolennya.vn.ua/ua/> (дата опублікування: 21.10.2019).

Європейський рівень медицини для маленьких вінничан. Портал громадської організації «Визволення»: веб-сайт. URL: <https://vyzvolennya.vn.ua/ua/> (дата опублікування: 14.09.2019).

У «Квадраті» ідей і можливостей. Мережеве медіа «HotVin News»: веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com/HotVinNews/> (дата опублікування: 20.08.2019).

«Kness»: вінницьке виробництво сонячних панелей працює. Вінницький інформаційний портал «Вежа»: веб-сайт. URL: <https://vezha.vn.ua/> (дата опублікування: 18.08.2019).

Усім тут буде місце (Як у Вінниці працюють над створення простору для інваспорту). Портал громадської організації «Визволення»: веб-сайт. URL: <https://vyzvolennya.vn.ua/ua/> (дата опублікування: 24.07.2019).

«Станція сортування сміття «Shuttle» від школярів». Інтернет-видання «Українська правда»: веб-сайт. URL: <https://life.pravda.com.ua/> (запланована дата опублікування: 22.12.2019).

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ РОБОТИ

2.1. Структура проекту

Репортажі циклу документально зображують конкретні теми. У текстах подано правдиві факти й історії безпосередньо з місця події, а також відтворено з розповідей героїв. Змальовано явища в окремих виразних елементах, цікавими штрихами. Водночас передано не лише фіксацію, а й емоційне осмислення, щоб створити для читачів ефект присутності.

Підтримуючи модернізацію жанру, під час створення текстів, ми надали їм літературних ознак. Деякі зразки можна віднести до художніх репортажів. Окрім традиційних рис, вони передбачають ще дві характеристики: художність й аналітичність. Використана можливість логічного поєднання інформативності, аналітики, опису та коментарів. Натомість деякі репортажі написано в класичній формі, де переважає інформаційна складова.

У матеріалах піднято актуальні й важливі аспекти економічного, освітнього, медичного, культурного, спортивного зростання вінницького регіону. Йдеться і про питання соціальної й молодіжної політики, а також про шляхи вирішення екологічних проблем. Окремі теми розкрито крізь призму діяльності людей, організацій, колективів.

Цикл репортажів про розвиток територіальних громад Вінниччини містить дев'ятнадцять текстів: «У «Квадраті» ідей і можливостей», «Перезавантаження по-калінівськи: децентралізація працює», «Очі Вінниці» – на десятому поверсі міськради, «Тіні дітей, яких не навчали: історія сільської школи-примари», «Європейський рівень медицини для маленьких вінничан», «Усім тут буде місце», «Його пісню співають мільйони, а ім'я знають одиниці», «Індустріальний парк – чергова принада Вінниччини», «Штучний інтелект та програмування – з 8 класу: як вчаться у Подільському ліцеї для обдарованої молоді», «Її «Alter Ego» може змінити

життя», «Від Щедрика до Carol of the bells»: як презентували оновлений Музей-квартиру Леонтовича та фестивалили на Вінниччині», «Унікальні SPA-процедури в Северинівці на Вінниччині», «Людині мистецтво потрібне, як повітря», «Як оновлюють вінницьке Старе місто», «Про першу в Україні кафедру ендокринології та її керівницю – Марину Власенко», «Kness»: вінницьке виробництво сонячних панелей працює», «Дітям потрібні сучасні європейські школи», «Станція сортування сміття «Shuttle» від школярів», «Передчуття свята: зимовий парк розваг по-вінницьки». До більшості текстів підготовлено фоторепортажі.

«У «Квадраті» ідей і можливостей» – класичний інформаційний репортаж, присвячений діяльності нового молодіжного центру «Квадрат», створеного в грудні 2018 року. Робота над матеріалом передбачала екскурсію центром, присутність на кількох заходах, організованих його командою, та спілкування з працівниками.

«Перезавантаження по-калінівськи: децентралізація працює» розповідає про успіхи реформування місцевого самоврядування у Калинівському районі. Ефект присутності забезпечений завдяки детальному опису обставин і вражень жителів.

Особливості двох освітніх закладів висвітлено в репортажах: «Штучний інтелект та програмування – з 8 класу: як вчать у Подільському ліцеї для обдарованої молоді» й «Дітям потрібні сучасні європейські школи (У селі Сосонка відкрили оновлену СЗШ I-III ступенів)». Кожну зі шкіл було засновано нещодавно. Це приклади сучасного шкільного навчання й креативних підходів до традиційної освіти. Окрім об'єктивізму, тут присутній невеликий аналіз причин і мотивів створення цих навчальних закладів.

«Від Щедрика до Carol of the bells»: як презентували оновлений Музей-квартиру Леонтовича та фестивалили на Вінниччині» – репортаж про діджиталізований музей у Тульчині та I хоровий шоу-марафон в Україні. Також культурну тематику висвітлено в текстах про триденний фестиваль

сучасного мистецтва «ГогольFest» і Міжнародний фестиваль «Гей, соколи!». Ці зразки набувають рис інформаційних репортажів і характеризуються фіксацією фактів і динамічністю розповіді.

«Очі Вінниці» – на десятому поверсі міськради» – про роботу ситуаційного центру міста. Аналогічних центрів у нашій державі немає, тому ми сконцентрували увагу на документальному й детальному показі читачам функціонування закладу зсередини.

«Про першу в Україні кафедру ендокринології та її керівницю – Марину Власенко», «Європейський рівень медицини для маленьких вінничан», «Унікальні SPA-процедури в Северинівці на Вінниччині» – матеріали, присвячені розвитку медичної галузі в області. Перший текст можна віднести до репортажу-інтерв'ю, оскільки розповідь будується на спілкуванні з героїнею. Подібна ситуація з висвітленням діяльності успішної вінницької бізнес-школи – «Її «Alter Ego» може змінити життя».

Проблемним є репортаж «Тіні дітей, який не навчали: історія сільської школи-примари». Йдеться про занедбану школу в селі Гопчиця Погребищенського району на Вінниччині, де місцеві активісти власними силами організували виставку світлин та інсталяцій, щоб привернути увагу до проблеми. Та питання закинутих будівель актуальне й в Україні загалом. Окрім цього, тут порушено тему свідомості й небайдужості сільської молоді. В тексті детально передано атмосферу завдяки описам, цитатам, асоціативній передачі кольорів, запахів й авторському емоційному сприйняттю.

Для висвітлення економічного зростання регіону було використано не лише традиційні репортажні ознаки, а й офіційні відомості та статистику для достовірності й переконливої подачі інформації. «Індустріальний парк на Вінниччині допоможе побороти трудову еміграцію», «Kness»: вінницьке виробництво сонячних панелей працює» – репортажі про промисловий потенціал області на конкретних прикладах. Питання благоустрою територій теж порушено у циклі. «Як оновлюють вінницьке Старе місто» – репортаж із місця реконструкції однієї з магістральних вулиць Вінниці.

Тема спорту порушена в матеріалі «Усім тут буде місце», у якому мова йде про будівництво сучасного спорткомплексу «Здоров'я» обласного рівня. Його особливість полягає в тому, що тут зможуть займатися люди з інвалідністю. Напрямок «інваспорту» у регіоні розвинений недостатньо, проте новий спортивний центр допоможе вирішити це питання. Для створення репортажу ми впродовж кількох місяців спостерігали за роботою над спеціалізованим закладом і брали коментарі у відповідальних за будівництво.

Художній репортаж – «Передчуття свята: зимовий парк розваг на околиці Вінниці» розповідає про особливості й атмосферу новоствореного «Dream Park», який нещодавно відкрили у селі Шкуринці. Текст наповнено художніми засобами, зокрема, епітетами, метафорами й порівняннями. Цей матеріал присвячений розвитку розважальної й туристичної сфер на Вінниччині.

2.2. Ідея

У циклі репортажів про розвиток територіальних громад Вінниччини відображено не лише відомі теми, які активно обговорюються, а чималу увагу приділено закладам, ситуаціям, подіям, які ще не набули суспільного резонансу. Відповідно, створюючи цикл, ми прагнули виконати одразу кілька журналістських завдань: зібрати, обробити, поширити інформацію, а також взяти участь у формуванні громадської думки з того чи іншого питання.

Обрано репортажну форму висвітлення, оскільки саме цей жанр активно розвивається в українських, особливо мережевих, мас-медіа. На нашу думку, репортаж логічно й ефективно поєднує інформативність, коментарі й елементи аналітики та публіцистики.

Ідея циклу – дати можливість читачам побачити і усвідомити багатогранність розвитку різних сфер Вінниччини крізь призму цікавих динамічних документальних історій. Привернути увагу й підвищити

зацікавленість мешканців Вінницької області у соціально-економічному зростанні регіону.

2.3. Смысл

Вінницька область за багатьма базовими показниками є лідером в Україні. Прогресивними є і плани на майбутнє у місцевого керівництва. Передусім, це утвердження європейських стандартів і цінностей у регіоні.

Цикл репортажів покликаний показати читачеві багатогранність Вінниччини у її розвитку. Висвітлено не лише позитивні сторони, а й проблемні моменти, які потребують осмислення громадськості.

2.4. Специфікація аудиторії

Про Вінниччину знають як про успішний регіон із високою інвестиційною привабливістю завдяки активному розвитку промисловості й аграрного виробництва в області. Не менш важливим є гідний рівень освіти й медицини. На це вказують результати різноманітних рейтингів і моніторингів. Широко втілюються соціальні проекти не лише в обласному центрі, а й у селах. Відтак, цикл репортажів матиме аудиторію серед мешканців Вінниччини й держави загалом, про що свідчить публікація текстів у регіональних і всеукраїнських виданнях.

Матеріали можуть бути корисними громадянам різних професій, віку, статі, які цікавляться поступом Вінниччини. Зокрема, істориків, медиків, освітян, політиків, соціологів та ін. Згодом тексти стануть у нагоді й колегам-журналістам, які висвітлюватимуть суміжні теми й шукатимуть інформацію для бекграунду.

ІІІ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусечко П. Правила репортажу: треба шукати героя, який стоїть збоку. *MediaSapiens*: веб-сайт. URL: <https://ms.detector.media/> (дата звернення: 12.09.2018).
2. Белей Л. Яким має бути ідеальний український репортаж? *ЛітАкцент*: веб-сайт. URL: <https://litakcent.com/> (дата звернення: 24.10.2018).
3. Бондар А. Польський репортаж. Як увійти в літературу з чорного ходу. Київ: Культура, 2014. 287 с.
4. Василенко М. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня д-ра філол. наук: 10.01.08. Київ, 2007. 236 с.
5. Василенко М. Історичний репортаж: парадокси жанру, методика підготовки і написання. *Наукові записки Інституту журналістики*. Т. 2. 2001. С. 90–92.
6. Василенко М. Підготовка репортерів до збирання фактажу методом «журналіст змінює професію». *Наукові записки Інституту журналістики*. Т. 3. 2003. С. 27–30.
7. Василенко М. Репортаж. Перспективи подолання жанрової кризи. *Наукові записки Інституту журналістики*. Т. 7. 2008. С. 11–14.
8. Василенко М. Фантастичний репортаж-застереження як форма впливу на масову свідомість: новації жанру. *Українське журналістикознавство*. Вип.4. 2008. С. 41–43.
9. Вулф Т. Новая журналистика и антология новой журналистики: пособие. Санкт-Петербург: Амфора, 2008. 574 с.
10. Горошко Е. Землякова Е. Виртуальное жанроведение: становление теоретической парадигмы. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. 2011. Т. 24 (63). №1. С. 225–237.

11. Грабельников А. Работа журналиста в прессе: учеб. пособие для вузов . М.: РИП-холдинг, 2005. 273 с.
12. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики: підручник для студ. гуманіт. спец. вищ. закл. освіти. Київ, 2002. 304 с.
13. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
14. Іващук А. Трансформація жанрів і проблема їхньої ідентифікації в теорії та журналістській практиці. *Гуманітарна освіта у вищих навчальних закладах*. № 27. С. 375–391.
15. Ким М. Жанры современной журналистики. Санкт-Петербург: Изд-во Михайлова В. А., 2004. 336 с.
16. Кривошея Г. Журналістика: поняття, терміни: довідник. Київ: КиМУ, 2004. 202 с.
17. Кройчик Л. Система журналистских жанров. Санкт-Петербург, 2000. 238 с.
18. Лешко У. Типологія жанрів Інтернет-журналістики: теоретичні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика»*. 2018. № 44. С. 246–253.
19. Максим'як О. Види газетного репортажу: наукові погляди в сучасному журналістикознавстві. *Електронна бібліотека Інституту журналістики*: веб-сайт. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?4376>
20. Михайлин І. Основи журналістики: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 496 с.
21. Павлів В. Репортаж: між фактами та емоціями: практичний посібник для журналістів. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 120 с.
22. Панкратов В. История зарубежной журналистики. Ставрополь, 2003. 512 с.
23. Пухатек У. Українська художня репортажистика. *WiseCow*: веб-сайт. URL: <https://wisecow.com.ua/zhurnalistika/zhurnal%D1%96stik>

24. Тонкіх І. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті: навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. 130 с.
25. Федоришен О. Вінниця. Історія іншого часу: історичний хроноскоп. Київ: Майстер Книг, 2015. 112 с.
26. Хітрова Т. Тенденції трансформації класичних жанрових моделей (на прикладі «Репортажних текстових форм». *Наукові записки Інституту журналістики*. Вип. 9. С. 84–95.
27. Шкляр В. Теорія і методика журналістської творчості: конспект лекцій. Київ: МІЛП, 1999. 31 с.
28. Шутяк Л. «Життя простих людей – це те, про що завжди цікаво читати». *Media Lab*: веб-сайт. URL: <https://medialab.online/news/zhy-ttya-prosty-h-lyudej-tse-te-pro-shho-zavzhdy-tsikavo-chy-taty/>
29. Шутяк Л. «Новий журналізм» у медійному дискурсі України: генеза та жанрово-стилістичні ознаки. URL: <http://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/>
30. Шутяк Л. Американська літературна журналістика: основи професійної майстерності. URL: ijimv.knukim.edu.ua/
31. Яремчук О. Художня репортажистика: від Майдану до сьогодні. *Портал «Читомо»*: веб-сайт. URL: <http://archive.chytomo.com/news/>
32. Freeman J. Journalism & Media. URL: www.smh.com/news/120911023

IV. ЦИКЛ ВЛАСНИХ РЕПОРТАЖІВ ПРО РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У «Квадраті» ідей і можливостей

Середині серпня, у Вінниці – шалена спека. На центральних вулицях майже немає людей. Здається навіть, що вінничани домовилися і вирішили гуртом сховатися від високої температури десь за містом. Та не всі. Все ж на вулиці Театральній збирається молодь, підходять діти, всі активно спілкуються. Потім прямують до нового молодіжного центру «Квадрат», створеного лише в грудні 2018 року, та про який уже знають усі активні, комунікабельні, креативні, небайдужі містяни. Саме цього дня тут відбувається захід у межах литовсько-українського проекту для людей із цукровим діабетом «Нам не соромно!». Мета цілком зрозуміла й надзвичайно важлива – моральна і психологічна підтримка молоді з цим захворюванням, а також привернення уваги до проблеми в Україні загалом. Ця зустріч – лише один приклад із безлічі починань, які стали більш доступними, організованими, комфортними завдяки створенню «Квадрата».

Що ж це за центр? Чому має саме таку назву? Хто тут працює та відпочиває? Як тільки потрапляєш до однієї із кімнат закладу, одразу розумієш, що цей простір – створений для творчості. Озираєшся навколо і бачиш мультимедійне оснащення, компактні дошки для нотаток і малювання, зручні яскраві дивани, міні-сцену, якісне освітлення, сучасні комп'ютери. Також увагу привертає невеличка кухонна стійка, де кожен може випити ароматної кави. Це важливі деталі, які сприяють втіленню головного завдання – розвитку креативної вінницької молоді. Родзинкою приміщення є своєрідні «старі стовпи» (можливо, дивно читати це словосполучення в розповіді про сучасний заклад, проте насправді саме так і є). Вони слугують нагадуванням про те, що нині чудове людне місце, де народжуються ідеї, не так давно було занедбаним пустим підвалом.

Директорка «Квадрата» Світлана Ярова розповідає, що нове призначення це приміщення має завдяки продуктивній взаємодії чотирьох сфер: громади, бізнесу, влади та молоді. Власне так ми дізналися і про сенс простої, але й водночас наповненої змістом, назви.

У молодіжному центрі працюють над найрізноманітнішими проектами, та все ж є пріоритетні сфери. Перша – культурна. Це проведення літературних, розважальних заходів, тренінгів, семінарів. Другий напрямок діяльності – освіта, що, зокрема, містить підготовку фахівців для вже обраного місця роботи. У «Квадраті» кажуть, що важливо, аби молодь залишалась в регіоні та місті. І справді, саме вінничани найкраще зможуть розвивати рідний край.

Також молодіжний центр має наукове спрямування. Тож заходимо до своєрідної лабораторії і бачимо сучасні 3D-принтери, а поруч – невеличкі фігурки, які розробили й уже надрукували на них. Також є сканери, лазерні різакі та інші найсучасніші технічні засоби: можна проводити дослідження та виготовляти макети. На цьому багатогранність «Квадрата» не закінчується. Потрапляємо до студії звукозапису. Тут теж кипить робота – готуються до запуску власного онлайн-радіо.

Олександр Якімцев працює адміністратором і порівнює «Квадрат» із магнітом для активних людей, що мають на меті розвиватись і розвивати інших. Йому – двадцять два. Каже, що надзвичайно задоволений роботою, бо має нагоду щодня знайомитися з талановитою молоддю, знаходити друзів. Посміхається й додає, що в колективі молодіжного центру – по-справжньому комфортно. «Тут панує гарна атмосфера довіри, поваги і взаєморозуміння. Усі колеги приблизно мого віку, тому і знайти спільну мову дуже легко. Я займаюся інформуванням відвідувачів про події, консультую про можливий час реалізації проведення «івенту», відповідаю на різноманітні запитання гостей, телефонні дзвінки чи поштові листи. Також дбаю про лад у центрі, аби усе обладнання та устаткування використовувалось правильно. Так би мовити, щоб повсякчас усього вистачало. Без перебільшень скажу, що наш

заклад – потужний генератор ідей та можливостей. Хочеться розповісти кожному, як у Вінницькій області, так і за її межами, про це місце», – захоплено ділиться враженнями про «Квадрат» адміністратор Олександр.

Діна Мальцева – головний фахівець відділу неформальної освіти та організації заходів. Окрім цього, займається веденням сторінок у соціальних мережах. Кілька років тому вона закінчила Вінницький торгово-економічний інститут і отримала спеціальність «Міжнародна економіка». Та знайшла своє покликання тут, у молодіжному центрі, де бачить чималий простір для творчості й реалізації власних ідей. «Ми ще зовсім молоденькі: тільки пробуємо ґрунт і шукаємо свій шлях. Впевнена, в найближчому майбутньому ми будемо кращим молодіжним центром країни», – запевняє Діна.

Насправді, увага до вінницького «Квадрата» цілком закономірна. Менше як за два роки занедбану частину будівлі, площею майже 700 квадратів, перетворили в креативний простір для молоді. Це перший в Україні молодіжний центр обласного рівня. Його концепцію створили за зразком кращих закладів такого типу Ради Європи. Приміщення повністю пристосоване для людей з інвалідністю. Є підйомники, звукові маячки, підлогу облаштували тактильною плиткою.

Кожній молодій людині в Україні просто потрібно дати можливість працювати, творити, прагнути більшого, бути щасливим, об'єднуватися і разом вершити великі справи.

Перезавантаження по-калінівськи: децентралізація праці

Про Калинівку на Вінниччині знають як про успішне містечко, яке впевнено розвивається в багатьох сферах. Також хвалять і весь Калинівський район, у населених пунктах якого повсякчас щось змінюється. Варто наголосити, що змінюється на краще. У селі Лісова Лісіївка відкривають футбольне поле зі штучним покриттям, у Антонополі презентують відремонтований Будинок культури, в Корделівці осучаснюють спортивну

залу для школярів, у Гушинцях будують сучасну амбулаторію. Але так було не завжди...

Про децентралізацію в нашій державі не говорив чи не чув, мабуть, лише лінивий або ж цілком аполітичний громадянин. У засобах масової інформації, різноманітних закладах, просто на вулиці українці, зокрема вінничани, подекуди возвеличують або ж часом критикують нововведення, яке почали втілювати в реальність у 2014 році.

Нашу увагу привернула саме Калинівська об'єднана територіальна громада, тому що новини про неї ширяться регіоном дедалі активніше. Вирушаємо туди спекотного липневого ранку, плануємо не лише поспілкуватися з мешканцями, а й відвідати цікавий захід. Напередодні чутки про те, що цього дня у центрі Калинівки відбудуться богатирські змагання на чолі з найсильнішою людиною світу, облетіли, певно, всю область.

Що ж, на місці. Справді, в центрі збираються жителі. Бачимо, як монтують велику сцену й заносять специфічний інвентар: шини вагою кілька тон і величезні гирі. Переконаємось, що у рекламному оголошенні не збрехали: до сцени наближається сам Василь Вірастюк. За ним – команда «стронгменів». Рухаємось до глядачів, знайомимось і дізнаємось, що побачити неординарне дійство завітали не лише калинівчани, а й мешканці сіл району. В усіх, з ким спілкуємось, – піднесений настрій. На запитання про розвиток їхніх населених пунктів розповідають емоційно й радісно. Кажуть, останніми роками багато позитивних змін сталося.

Головне – щоб люди відчували прогрес

У багатьох районах Вінницької області, зокрема й тут, донедавна функціонувало або ж стояло пустою тільки те, що збудували ще за панських і радянських часів. У роки незалежності, на жаль, прогресу було мінімум. Натомість тепер, як зазначає голова Іванівської об'єднаної громади Михайло Кулик, завдяки децентралізації, маємо можливості і ресурси рухатися вперед. Також додає: «Нові асфальтовані дороги, сучасні спортивні майданчики, ремонти в навчальних і медичних закладах – усе це нині вселяє надію на

краще у мешканців Іванівської ОТГ Калинівського району. До об'єднання на це мало хто сподівався, бо не дозволяв вкрай обмежений сільський бюджет».

Проблеми поступово вирішуються

Із 2015 року в Калинівському районі утворилося 4 ОТГ, з яких Павлівська, Новогребельська, Іванівська – сільські, а також міська – Калинівська, яка стала однією з перших, що створили в Україні.

Тут народилася, живе, працює й виховує дітей Наталя Куровська. Про децентралізацію розповідає позитивно та впевнено. Каже, що останніми роками відремонтували багато доріг, встановили освітлення на вулицях, висадили декоративні рослини. «Зараз йде робота над благоустроєм парку відпочинку. Так приємно кожного дня проходити, бачити нові результати й розуміти, що нарешті вирішення проблем потроху наближається», – додає пані Наталя.

У справі розвитку громад фінансування посідає одне з найважливіших місць. На цьому наголошує калинівський міський голова Анатолій Шамалюк. «Коли 9 років тому прийшов у міськраду, бюджет становив 19 мільйонів, сьогодні – близько 170 мільйонів гривень. Раніше коштів бракувало навіть на ліки чорнобильцям і бійцям ООС. Нині ж коштів вистачає. Торік надали необхідну суму чорнобильцям. Вони її навіть не використали. Такого ще не було. Намагаємось, щоб і рівень зарплат був гідним, бо багато людей виїжджає заробляти за кордон». Андрій Шамалюк також показує статистику, яка свідчить про те, що після створення ОТГ, робочі місця в селах не скорочували: «Коли ми йшли на об'єднання, люди якраз і боялись звільнень. Ні, нікого не скорочували, а навпаки: якщо людина добре працює, ми, наприклад, у селі Дружелюбівці залишали увесь кадровий склад. У разі, коли по закону не має бути два секретарі, то одного з секретарів сільради переводили на іншу посаду. Та всі, хто працював, досі працює».

Стоїмо біля символічного «I love Калинівка», проглядаємо старі фото, порівнюємо цю місцину до децентралізації та після неї. І справді, позитивні зміни важко не помітити. Це тішить і надихає, проте водночас, так би

мовити, інша сторона медалі тут також є. Варто пам'ятати, що благоустрій, виділення коштів і створення комфорту для мешканців – це обов'язок влади, а не її заслуга. Сподіваємося, завдяки децентралізації й іншим майбутнім реформам, надалі відновлення дитсадочків і ремонт у медичних установах перестане бути святом для українських селян, а стане буденністю.

«Очі Вінниці» – на десятому поверсі міськради

Коли пізнім вечором прогулюєшся вулицями Вінниці чи з самісінького ранку поспішаєш на роботу, здається, навколо майже нікого немає. Та серед містян повсякчас є кілька десятків людей, що цілодобово спостерігають за тим, що відбувається на вінницькому Майдані Незалежності, поблизу набережної, біля Залізничного вокзалу й ринків, на зупинках громадського транспорту та об'їзній дорозі, у міських парках і скверах. Можливо, зараз складеться враження, що мова йде про детективну діяльність, але зовсім ні. Йдеться про роботу ситуаційного центру міста. Його можна сміливо назвати «очима Вінниці». Тут в режимі онлайн ведуть безперервне спостереження за тим, що відбувається на вулицях.

Аналогічних центрів, створених у рамках міської програми «Безпечне місто», в Україні немає. У тестовому режимі тут запрацювали в жовтні 2017 року, а у січні 2018 – розпочали повноцінну діяльність. Відтоді працівники муніципальної поліції кожного дня інформують вінничан про події, які фіксують камери.

Для того аби детально ознайомитися з роботою центру, підіймаємося на найвищий поверх Вінницької міської ради. Одразу кидається в очі велика відеостіна, яка об'єднує багато зображень на одному екрані. Бачимо, як за нею, а також ще за десятком окремих моніторів, спостерігають муніципальні поліцейські, патрульні, рятувальники. Тут працюють і вдень, і вночі. Одна людина переглядає приблизно 40 камер.

Розтрощені декоративні ліхтарі на площі Шевченка, прогнутий дах ретро-автомобіля, закладена вибухівка на залізничному вокзалі, побиті

помаранчеві фігурки школярів та зрушена з орбіти планета фонтану «Атлант», а ще крадіжки, злочини й ДТП – лише невелика частина правопорушень, виявлених завдяки роботі Центру.

Працівники кажуть, що насправді головною метою є не покарання правопорушників, а запобігання неправомірним діям. Чимало людей, які дізнаються, що у місті діє система відеонагляду, вкотре задумуються, чи потрібно шкодити. Ця практика існує в американських та європейських містах. Відзначають, кількість правопорушень значно зменшується.

Точну кількість камер у Вінниці – не розголошують. Кажуть лише, що функціонує більше шести сотень, але прагнуть встановити близько трьох тисяч. Керівник муніципальної поліції Василь Гайовик розповідає, що є навіть камери з круговим рухом огляду. Вони більш дороговартісні. Одна із них є біля Київського мосту, дає можливість проглядати велику дистанцію. Наблизивши зображення, можна розгледіти номери авто.

Заступник начальника вінницької муніципальної поліції Віталій Чигур показує, що відео виводиться на монітори і паралельно зберігається на сервері. Водночас пояснює: «Передусім спостерігачі Центру акцентують увагу на в'їздах і виїздах з міста, школах, зонах відпочинку, магістральних вулицях та пішохідних переходах. Зранку ми ретельніше дивимося за учнівськими територіями, ввечері – популярними місцями для прогулянок. У результаті – за рік відслідкували майже 13 000 правопорушень».

Також дізнаємося про технологічні «лайфхаки» Центру від очільника Олега Старжинського. Прилади, завдяки яким простіше збирати докази про порушення вінничан, – квадрокоптер і «фотопастка». Із квадрокоптером оглядають підозрілі ділянки, які загороджені. Наприклад, якщо за парканом палять листя, безпілотник робить відео чи фото цього правопорушення. Відповідно, зафіксували докази й можна оштрафувати недобросовісних громадян. А «фотопастка» – це замаскований фотоапарат. «Він спрацює завдяки датчику руху, робить фото і одразу через мережу відправляє його на електронну адресу», – зазначає пан Олег.

Побачивши роботу Центру зсередини й поспілкувавшись із його працівниками, ми дізналися, наскільки розгалуженою є система відеонагляду у Вінниці, хоч варто зауважити: вона ще потребує часткового вдосконалення. Цікаво, що її можливості допомагають навіть у зовсім неочікуваних ситуаціях. Зокрема, Віталій Чигур розповів про ситуацію, коли дівчинка не повернулася додому зі школи. Майже добу її шукали батьки та поліція. Коли ж скористалися записами з камер відеоспостережень – відслідкували, куди пішла й де перебуває школярка, за 20 хвилин. «Відео Ситуаційного центру часто стають доказами у суді. Наприклад, у справах про ДТП, де потрібно визначити, хто винен. Відеозаписи надають на запит правоохоронців чи на заяву від громадян», – додає пан Віталій.

У планах працівників Центру – клопітка робота й самовдосконалення, та чимало залежить від міського бюджету. Нині вони працюють у напрямку інформування населення про події, які фіксують камери. Важливо, що є сторінка у Facebook, а також можливість у кожного вінничанина написати їм у Viber, WhatsApp або Telegram. Висловлюють сподівання, що невдовзі зможуть, щонайменше, залишати на лобовому склі автівок протоколи, складені за неправильне паркування.

Тіні дітей, яких не навчали: історія сільської школи-примари

Вікна, що кровоточать червоною фарбою. Кабінети, які обросли павутинням від самої долівки до стелі. Шкільний дзвінок за залізною решіткою та намальовані тіні дітей, яких тут так ніколи й не навчали. Імпровізований клас зі справжніми партами та дошкою, проте без учнівського галасу й вчительських порад. Це сільська недобудована школа на Вінниччині, яка стоїть пустою вже кілька десятиків років. Ми приїхали сюди побачити незвичайну арт-виставку й поспілкуватися з креативною натхненницею проекту.

Дізнаємося: все почалося з розмови про те, що село Гопчиця багате на мальовничі місця й талановиту молодь, зокрема фотографів. Вони показують

свій рідний край на світлинах в усій красі, але тільки рідним і друзям. Ідея поділитися краєзнавчою творчістю з усіма охочими, влаштувавши фотовиставку, виникла у Шури Короткої. Вона щоліта гостює тут у бабусі, любить цю місцевість змалечку й провела не одну фотоекспедицію селом. Одразу підтримав її сільський голова Роман Прилуцький.

– Ми почали думати, де б це можна було зробити. Варіантів було кілька: на вулиці, в будинку культури або ж у недобудованій школі, в якій ми стояли вже за півгодини й точно знали, що все відбудеться саме тут, – дівчина починає розповідь і ключем відкриває входні двері, з яких одразу віє холодною тишею та пахне давнім злежаним порохом.

Про бабусину любов і неординарне бачення світу

Шура розповідає, що цього року присвятила себе творчості. Займається розписом по склу вітражними фарбами, іноді проводить майстер-класи й надихається зйомками. Хоч у відеомистецтві вона ще новачок, та вже перемогла на фестивалі короткометражок.

– Завжди берусь за щось нове. Зазвичай, це мінімум теорії і максимум практики. Так трапилося й цього літа. За місяць організувала дві фотовиставки. Наймовірніше кайфую від процесу.

Додає, що обожнює співати та подорожувати велосипедом. Коли мова заходить про дитинство, з невимовним трепетом ділиться історією життя своєї бабусі Катерини Степанівни – корінної жительки Гопчиці. В молодості вона їздила працювати до Казахстану вчителькою. Там одружилася. Через кілька років повернулася у рідне село, де проживає дотепер.

– Пишаюся своєю бабусею за те, що вона сама, виховуючи двох доньок, змогла побудувати будинок. Вона – душа й опора нашої сім'ї. Коли я була маленькою, постійно проводила час поруч із бабусею, яка подарувала безмежну любов і неординарне бачення світу. Ніколи не помічала в ній зневіри чи невпевненості. Вона завжди стримана, але чуттєва. Сильна та ніжна водночас.

Як все починалося

Тридцять років тому у селі Гопчиця Погребищенського району почали будувати нову простору школу. Бачимо фундамент, стіни, дах. Поставили навіть пластикові двері й вікна. Із того часу жителі мріють, що невдовзі їхні діти підуть навчатися в новий навчальний заклад, а не стареньку столітню школу, що вже тріщить по швам. Водночас у селі знають, що на ремонт вчасно не виділили гроші. Тепер із цим стало ще складніше, а сума потрібна чималенька. Кошторис, за словами сільського голови, складає приблизно 75 млн гривень. Люди хочуть допомагати, фермери пропонують вкласти частину власних надходжень. Чиновники ж пояснюють, що необхідної кількості коштів у місцевому бюджеті немає.

Завдяки Роману, активістам, грантам й інвестиціям

Серед більшості подільських сіл Гопчиця вирізняється особливою активністю й сучасністю. Та так було не завжди. Власний оригінальний логотип, новий сайт, розвиток сторінок в Instagram і Facebook, LED-ліхтарі на вулицях і комфортний будинок культури – результат роботи останніх трьох років. Це період, коли посаду сільського голови обійняв пан Роман, колишній працівник птахофабрики і зварювальник. Він відкрив для села світ грантів та інвестицій. Йому вдалося реалізувати не один важливий проект. Підтримали Романа молоді активісти. Серед них – Олександр Саліженко, засновник ініціативної групи ReLoad та Шура Коротка, фотохудожниця, з якою ми вже познайомилися.

Фотовиставка виявилася лише початком

Менше ніж за десять днів Шура разом із Романом, місцевим священником, бібліотекаркою, працівниками музею та клубу, створили не просто фотовиставку, а своєрідну арт-територію, наповнену до сліз змістовними інсталяціями.

– Хотілося б через творчість достукатися до наших депутатів і Президента. Композицією класу, наповненого інвентарем і меблями, хочемо

показати порожнечу, нездійненість того, що могло б бути. Ми навіть знайшли парти тридцятирічної давності.

Заходимо по черзі в кімнати й бачимо на стінах світлини з життєрадісними обличчями, багато пилу й німий жаль, захований у кожній інсталяції. На коридорах – павутиння з ниток і силуети учнів, які змалювали зі школярів, що час від часу прибігали допомагати в підготовці виставки.

– Розуміємо, що це завелике приміщення для нашого населення. Тож було б класно зробити тут культурний центр. І школу, і садочок, і різноманітні гуртки, аби не треба було їздити в райцентр.

Потрапляємо в імпровізовану спортивну залу. Очікувано, тут розмістили знімки ігор, занять і тренувань. У селі славляться вправними футболістами. Саме вони на районних змаганнях – завжди перші.

Про наболіле – через творчість

Усі інсталяції наповнені глибоким символізмом. Руки, які висипають згори знаннями, тобто книги. На вершечку всіх видань – «Енеїда модерна». Також є глобус, сформований з будівельного сміття. Екологічне питання нині теж болить.

В атмосфері закинutoї будівлі ці натяки й асоціації сприймаються яскравіше та гостріше. Ніщо не відволікає від роздумів. Паперові витинанки надають особливої колоритності.

Спаплюжена віра

Специфічна моторошно-загадкова енергетика – в залі зі світлинами ікон. Точніше – зображеннями елементів розрізаних дерев'яних образів Ісуса Христа, Діви Марії та апостолів. Вони стали підпорою для старої школи, яку ремонтували ще за часів радянської влади. Тоді сільський храм, замість того, щоб спалити, вирішили частково використати як будівельний матеріал. У час комуністичної ідеології такі рішення були буденністю, бо, як казали, «Бога не існує».

Вони прагнуть більшого

Створюючи виставку, автори хотіли охопити якомога більше сфер діяльності селян. Не лише підняти проблему недобудованої школи, а й розповісти про те, що Гопчиця – активне і працелюбне село. Люди, які тут живуть заслуговують на краще, зокрема, на комфортні умови для навчання і дозвілля. Шура заводить нас до кімнати, присвяченої місцевому цегляному заводу. На фото – втомлені обличчя й чорні, потріскані від роботи, руки.

– Жінки перекидають тонну цегли за зміну. При цьому не втрачають наснаги щоранку приходити сюди й віддавати усі свої сили заради добробуту сім'ї та процвітання рідних місць.

Тут вміють посміхатися

– У селах люди працюють тяжко. Гопчиця – не виняток. Та тут мешканці ще й завжди усміхнені. Куди б я не прийшла робити фото – усі привітно зустрічали. Навіть ті, хто не хотіли позувати, відмовляли на позитиві. Наприклад, від водія трактора, який був надзвичайно втомлений і неохоче став героєм світлини, я ще й отримала цукерку.

Шура каже, що їй із командою дуже хотілося б, аби будівництво нової школи зрушили з мертвої точки. Щоб знайшлися ті люди, які нарешті допоможуть. Водночас готуються й до того, що ця справа знову затягнеться:

– Кожен із нас розуміє реальність ситуації, але віра не зникає. Якщо доведеться чекати далі, що ж, тоді наступного літа знову організуємо тут арт-простір, але це вже буде зовсім інша історія.

Післямак

Ми ще довго ходили кімнатами школи-примари. Розглядали відбитки дитячих долонь. Дивувалися, які ж великі та незручні портфелі колись носили. Читали філософські вивіски про навчання. Відчуття – неодночасні. Сумно через нереалізовані мрії селян. Натхненно й радісно, тому що тут є люди, які в закинутій будівлі побачили не лише бруд і розбите скло, а й простір для втілення прекрасних ідей.

Проблеми зі старими-новими школами – не лише на Вінниччині

Бюрократія, байдужість чиновників до питань освіти, корупція. Це причини, що виринають, коли шукаєш відповідь, чому ж навчання в українській школі часто стає яблуком розбрату для батьків, педагогів і посадовців. Із актуального – в Осівцях на Волині батьки не відпускають дітей в аварійну школу. Вже й нову збудували, обіцяли цей навчальний рік розпочати там, але ще досі не розраховалися з підрядником, тому все завмерло. Порозуміння й виходу з ситуації поки не знайшли.

У Гопчиці ж виставка триває вже понад місяць. Чітких кроків влади для продовження будівництва школи теж поки що, на жаль, не спостерігаємо. Та бачимо доволі важливу позитивну тенденцію на Вінниччині – люди почали перейматися, гуртуватися й привертати увагу до наболілого. Про проблеми невеличких сіл заговорила вся Україна.

Усім тут буде місце

Як у Вінниці працюють над створення простору для інваспорту

Вінниччина сміливо може пишатися спортивними досягненнями своїх мешканців. Звичайно, для звання «спортивної столиці» Україні потрібно ще чимало працювати, проте відповідним потенціалом і прагненням вінничани, без сумніву, володіють. Щоб постійно розвиватися, для будь-якої діяльності, зокрема й тренувань, необхідні майданчики, зали, інвентар. Тож вперше за роки незалежності у Вінниці мають створити новий спортивний комплекс. Його особливістю буде те, що цей заклад адаптують для потреб людей з інвалідністю.

Із початку липня 2018 року тут розпочалися ремонтні роботи. Будівлю КО «Здоров'я», що на Старому місті, реконструюють у сучасний спорткомплекс. Він буде особливим, бо поки що на Вінниччині нема арен чи залів, де могли б займатися люди з інвалідністю.

– Заклад утеплять, обладнають пандусами і ліфтом. На першому поверсі значну частину площі (350 метрів квадратних) сформують для

«Інваспорту». У правому крилі буде масажний кабінет, роздягальні, бухгалтерія, окремі вбиральні, спортивна зала для боксу та лазні сухого жару (окремо чоловіча і жіноча), – розповідає начальник управління фізичної культури і спорту Вінницької облдержадміністрації Сергій Чернявський, який погодився провести для нас невелику екскурсію ще не добудованим і холодним, проте перспективним спортивним центром.

Підходимо за адресою «вулиця Якова Шепеля, 23» і бачимо габаритне трьохповерхове приміщення, навколо якого поки розкидано будівельне сміття й де-не-де росте бур'ян. Біля дверей висить стара вивіска, яка вже давно неактуальна. Заходимо всередину. Надто багато пилу й запаху свіжого цементу. Робітники займаються своїми справами, не звертаючи на нас уваги, лише трохи стишують творчість «Океану Ельзи», яка лунає із динаміків їхнього програвача.

– Планували, що вартість проекту реконструкції СК «Здоров'я» ставитиме 37 мільйонів гривень, але вінницька будівельна компанія «Стам», яка виграла тендер заявила, що усі роботи виконає за 26 мільйонів. Фінансуватиме все державний Фонд регіонального розвитку спільно з обласним бюджетом, – пояснює посадовець. Каже, що цей проект – істинно важливе й необхідне явище для Вінниччини. Називає майбутній спорткомплекс стратегічним об'єктом.

Ми поблукали просторими кімнатами будівлі, позазирали у величезні панорамні вікна. Поки важко уявити, яким стане заклад після перевтілення, проте можемо розглянути дизайнерський проект, на основі якого відбувається ремонт. Найбільше кидаються в очі – геометричність і яскраві кольори. На утепленому жовто-помаранчевому фасаді планують «поселити» силуети футболіста, волейболіста та представників інших видів спорту. Здавалося б, що стільки фігур одночасно можуть виглядати надто нав'язливо, та на картинці – все доволі стильно.

Пан Сергій розповідає, що така масштабна реконструкція не може проходити без суперечок і проблем. Наприклад, виникало непорозуміння

щодо вартості ліфта. Ще під час попередньої презентації проекту хтось із депутатів зазначив, що підрядник заклав недостатню суму – близько 200 тисяч гривень. Мовляв за такі гроші підйомник не облаштуєш. Тож вирішили створити комісію, до якої включили людей з інвалідністю, аби вони теж контролювали реконструкцію. Щоправда, це не єдине питання, яке потрібно буде проаналізувати на шляху до довгоочікуваного відкриття нового СК «Здоров'я» у Вінниці.

Мабуть, правду кажуть: вкладаючи кошти в розвиток фізичної культури, ми в рази більше економимо на ліках. Прикро, але в Україні спортивна галузь часто фінансувалася за, так званим, залишковим методом. Відтак, результатом стають занедбані зали й дефіцит будь-якого спортивного інвентарю у школах, як загальноосвітніх, так і спеціалізованих. Як наслідок – низька зацікавленість молоді в тренуваннях. Зараз ситуація в нашій державі помалу змінюється, зокрема, на Вінниччині. Реконструкція одного з найбільших спорткомплексів області – яскравий приклад цього. Створення умов для занять людей з інвалідністю – теж надзвичайно важливий крок уперед.

Останніми роками почали приділяти значно більше уваги спорту та здоровому способу життя загалом. Це рідкісний випадок, коли шаленої популярності набирає корисна справа. У XXI столітті здоровим і активним бути модно.

«Від Щедрика до Carol of the bells»: як презентували оновлений Музей-квартиру Леонтовича та фестивалили на Вінниччині

У Тульчині на Вінниччині відкрили оновлений Музей-квартиру Миколи Леонтовича та провели I фестиваль мистецтв «Від Щедрика до Carol of the bells». Грандіозний захід зібрав гостей зі всієї області і з-за її меж. Глядачів вражали хором марафоном і десятками варіантів «Щедрика». Славнозвісну різдвяну мелодію презентували у супроводі вогняного шоу й

пісочної анімації. Спеціальним гостем фестивалю виступила хорова капела, яку заснував Микола Леонтович 100 років тому.

Тут народилась легенда

«У цьому будинку Леонтович творив свою найпопулярнішу пісенну обробку «Щедрика», яка заповонила весь світ. Тепер слова пісні перекладено багатьма мовами. «Carol of the bells» люблять і співають далеко за межами України. Її знають з фільмів «Один удома», «Гаррі Поттер» та багатьох інших. Потрібно донести в усі куточки планети, що цей шедевр – із українського Тульчина», – вітає присутніх директор Українського центру культурних досліджень Ірина Френкель і запрошує вперше переступити поріг оновленого музейного простору. Його умовно розділили на дві частини: діджиталізовану та меморіальну. Організатори проекту використали сучасні технології, але водночас зуміли зберегти атмосферу тих років, коли жив і працював видатний композитор. Музей, який відкрили в 1977 році (оголошеному ЮНЕСКО роком Леонтовича до сторіччя від дня народження композитора), кардинально змінився. Ревіталізація відбулася завдяки перемозі проекту в грантовій програмі Міністерства культури України «Малі міста – великі враження». Тульчинській міській раді виділили кошти для ремонту будівлі й діджиталізації експозицій, а також створення сайту з віртуальним туром.

Спочатку потрапляємо в кімнати, де на стендах структуровано розповідається про основні події з життя митця. Більше – у віртуальному форматі, який відкритий для усіх за QR-кодом, зокрема англійською й польською мовами. Доступні інтерактивні сенсорні панелі, наповнені не лише детальною інформацією про шлях і творчість Леонтовича, а й музичним та графічним контентом. Можна дізнатися про дитинство композитора, його батьків, тульчинські будні, і, звичайно, світовий тріумф «Щедрика».

Науковий співробітник музею Галина Луценко презентує меморіальні кімнати. Заходимо у вітальню сім'ї Леонтовичів. Тут часто збиралися на

вечірки і співанки їхні друзі та колеги, які любили українську пісню. «Усі завжди чекали, коли Микола візьме скрипку і заграє його улюблені мелодії Шопена», – розповідає пані Галина і показує унікальний експонат – нотний рукопис Миколи Леонтовича. Ще у цій кімнаті – авторські картини сестри композитора Вікторії й різьблена шкатулка з дерева, яку виготовив батько Дмитро Феофанович. На стіні – фото молодшої дочки Галини Леонтович. Саме вона зберегла й передала багато речей митця, які тепер бачимо тут: камертон, диригентську паличку, кафедру, письмовий стіл і дорожній чемодан.

«Мелодія «Щедрика» як українська душа: на перший погляд проста, але надзвичайно глибока. Вона вже стала частиною світового культурного коду. Такі проекти додають фарб в наші міста, множать посмішки на обличчях українців», – зауважує голова Вінницької облдержадміністрації Владислав Скальський.

«Такого хорового шоу-марафону в Україні ще не було»

Не дарма саме так анонсували організатори I фестиваль мистецтв «Від Щедрика до Carol of the bells» у Тульчині 16 листопада. У центрі міста неподалік славнозвісного Палацу Потоцьких звучить чимало варіантів «Щедрика» в різноманітних інтерпретаціях шести хорових колективів: від класики до року й електронної музики. Глядачі знайомляться й із маловідомими композиціями Леонтовича у виконанні гурту «Ukrainian festival choir». Виступає Хор Академічного ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля» Хмельницької обласної філармонії. Тим часом на площі діє імпровізований ярмарок: сувеніри, картини, одяг і, звісно, колоритні подільські смаколики. Під час виступу Хору іноземних студентів Сумського університету присутні з великою цікавістю розглядають співаків, бо «Щедрик» із уст китайців можна почути далеко не щодня.

Хедлайнер заходу – Державна чоловіча хорова капела імені Л. М. Ревуцького, яку знають і шанують в усій Європі. У перервах між композиціями на великих екранах транслюють відео про «Щедрик», про

творчість, про Україну. Народна жіноча хорова капела «Соломія» спільно з Центром пісочної анімації «MS-ART» у електронному супроводі DJ Muzon запалює публіку динамічним виконанням, а диригент і керівник хору Назарій Давидовський стає ведучим заходу і впродовж шести годин професійно тримає увагу глядачів. До речі, саме він у 2016 році ініціював світовий флешмоб #Щедрик100challenge та зміг зібрати 178 кліпів, частину яких теж презентують під час фестивалю.

На Тульчин давно спустилися сутінки, проте на центральній площі досі людно й артисти теж не планують завершувати, бо цього дня тут святкують своє особливе осіннє Різдво з неповторним, традиційним «Щедриком».

Його пісню співають мільйони, а ім'я знають одиниці

Міжнародний фестиваль заснували на Вінниччині

А ви чули пісню «Гей, соколи»? Це унікальна композиція, оскільки її вважають народною українці, поляки, білоруси і словени. Та, за історичними довідками, ці пісенні рядки народились у селі Махнівці на Вінниччині. Вирушаємо туди на прес-конференцію з питань організації і проведення I Міжнародного фестивалю, присвяченого популяризації творчості Тимка Падури, – автора цієї популярної пісні, українсько-польського поета 19 століття, козацького лірника, торбаніста. Також на Батьківщині митця буде створено «Культурно-туристичний центр Тимка Падури».

На календарі – 21 травня. У Махнівці сьогодні тепло, але дуже вітряно. До того ж, спілкування про майбутній фестиваль відбувається на великому сільському стадіоні, де пориви вітру відчуються ще дужче. Дізнаємося, що саме тут й створять основну локацію заходу «Гей, соколи», який проходитиме 21 вересня.

Зараз фахівці досліджують життя та творчості поета, аби якнайкраще й детальніше презентувати його талант гостям. Ми ж прямуємо на місцевий цвинтар до могили поета, яку в 2016 році віднайшов історик, краєзнавець Микола Купчик. До речі, нині він приїхав взяти участь у конференції і

люб'язно погодився з нами поспілкуватися. Розповідає, що постать Тимка Падури доволі суперечлива. «Це людина, яка своєю творчістю назавжди поєднала польську і українську культури. Пісня «Гей, соколи» – не просто одна з улюблених композицій польсько-українських зустрічей і різноманітних заходів, а її ще можна почути в фільмі Єжи Гоффмана «Вогнем і мечем». Популярність принесло й виконання рядків львівською музичною формацією «Піккардійська Терція». Як свого часу сказав Тимко Падура «Міцкевич – видатний поет, але хто його знає, а мене співає вся Польща і Україна», – захоплено ділиться пан Микола й показує величезний набір нотаток, який зібрав за літа вивчення життєвого шляху Падури. Каже, що вже минуло три роки з того моменту, як знайшов могилу митця. За цей час доступ до неї було розчищено. Сюди вже приїжджають поціновувачі поета. Планують спільними зусиллями побудувати пам'ятник.

Організатори, представники місцевої влади й журналісти одноголосно висловлюються щодо доцільності проведення заходу в статусі «міжнародного». Кураторка Ольга Маліновська наголошує, що проведення фестивалю «Гей, соколи» – унікальна й патріотична ідея, бо більшість пісень та історичних довідок Тимоша Падури присвячені Україні та козацтву. До того ж, запевняє, цей фестиваль стане лише початком великої розповіді подолян про талановитого українсько-польського митця.

Юрій Слабчук, голова Козятинської райдержадміністрації, зауважує: «Ми привернемо увагу не просто до села Махнівка, а до всієї Вінниччини й навіть України. Поляки, чехи, словени й інші народи наполегливо борються за славу для своїх талановитих земляків. Українці теж мають чим пишатися й повинні демонструвати це світу». Також посадовець переконує, що проведення «Гей, соколи» – не лише культурно-просвітницька, а й економічно-прогресивна подія для регіону. «Створення туристичних маршрутів – надзвичайно прибуткова справа. Якщо ми втілимо заплановане в реальність, думаю, Козятинський район отримає чимало іноземних вкладень».

Поспілкувавшись про майбутній фестиваль, гості прямують назад до Вінниці. Після цього відбулося ще чимало робочих зустрічей, нарад, прес-конференцій. І ось, нарешті, настало 21 вересня. Нас знову чекає півторагодинна дорога до Махнівки. Сьогодні вже їдемо на довгоочікуване свято.

Урочисто й різнобарвно розпочали фестиваль «Гей, соколи». Опівдні на місцевому цвинтарі вшановуємо пам'ять про Тимка Падуру. Зустрічаємо делегації з Польщі. Згадуємо талановитого співця, тому цього дня цвинтар також звучить: сестри Віксніни грають легендарну «Гей, соколи!» на торбані та флейті.

«Падура любив грати в лотерею. Постійно ризикував і вірив, що повинен виграти. Одного разу і справді виграв близько 18 тисяч. На той час це були дуже великі кошти, які використав для поїздки в Європу. Цікаво, що вирішив побувати не тільки в Празі, а й на Панславістичному з'їзді (тоді була ідея об'єднання всіх слов'ян). І відомий чеський політичний діяч Шафарик головував на цьому з'їзді, а в складі делегації був якраз і Тимко Падура. Він хотів відстояти інтереси поляків та українців (Польща тоді вже була в складі Російської імперії) і пропагував ідеї відродити незалежні держави Україну та Польщу», – натхненно, зворушено виступає дослідник Микола Купчик.

Після урочистостей рушаємо на вже знайомий для нас махнівський стадіон. Тут – народні колективи з Козятина, Бердичева, Житомира, Вінниці й інших районів області. Співами, гуморесками, танцями, польськими народними номерами наповнюється фестивальне життя аж до півночі. Перед сценою – тюки соломи, поблизу – дитячі атракціони. Ще кілька кроків відійшли – натрапили на вироби майстрів народної творчості і смачну їжу.

Бачимо, як біля одного намету збирається найбільше людей. І нам цікаво, прямуємо на розвідку. Виявляється, тут демонструють зброю та козацьке начиння 17-го століття гості з Луцька. Отаман-реконструктор каже, що Україна та Польща дружать не лише у піснях, а й підтримують стосунки цілими організаціями, цільовими групами. «Ми відвідуємо фестивалі на

теренах Європи, співпрацюємо з братствами Тухоля (Польща), дякуючи полякам, Україна вступила у Міжнародну асоціацію історичних стрілецьких товариств. І ми раз на три роки обов'язково їздимо на зустрічі, де проводять змагання зі стрільби», – поспіхом додає Володимир і повертається до своїх «отаманських обов'язків».

Гра з часом – те, що найкраще охарактеризує I Міжнародний фестиваль «Гей, соколи». Окрім того, що гості під час дійства знайомляться зі, здається, справжнім Тимком Падурою (актор, який зіграв головну роль, не називає свого імені), гурт людей ще вишиває портрет митця – єдине фото, яке дійшло до наших днів. А знайшов його теж Микола Купчик.

На годиннику – близько 18-ї. Розпочинається підготовка до наймасовішого виконання пісні «Гей, соколи». Сталося! Встановлюють бажаний рекорд під керівництвом диригентки Ліни Зелянської. Вечірню сцену відкривають ведучі у образах Тимка Падури, Францішки та кращого друга українсько-польського поета Еміра. Виступають учасники шоу-талантів країни, співак Олександр Онофрійчук, торбаністка Марія Віксніна, цимбаліст Влад Ониськів, лірник Ярема Шевчук. Пісні Тимка Падури лунають у виконанні рок-гуртів. Махнівка гуляє аж до півночі.

Людині мистецтво потрібне, як повітря

«ГогольFest» – у п'ятірці найкращих фестивалів Європи

«18-20 жовтня на території заводу «Кристал» у Вінниці пануватиме магія», – розповідають організатори масштабного триденного фестивалю сучасного мистецтва «Air ГогольFest», який є частиною Всеукраїнського руху «ГогольFest».

Вирушаємо переконатися, наскільки цікавою й неординарною буде програма та атмосфера фесту. Одразу помічаємо, що територія заходу розділена на зони. Кожна локація розповідає свою «історію». У коридорах й окремих кімнатах бачимо інсталяції та виставки. Не можна оминати

поглядом світлові ефекти – велетенську сову на стелі та мистецькі відеороботи, які транслюють за допомогою проектора просто на стіни.

Air ГогольFest розуміють і трактують по-різному. Якщо узагальнити описи, отримаємо мультидисциплінарний фестиваль-альтернативу, що містить театральний, музичний, візуальний, освітній напрямки. Крім того, передбачає дитячу і нічну програми. Завдяки цьому заходу Вінниця стає активним гравцем на культурній мапі України та світу. Серед організаторів: Вінницька міська рада, Фонд «Подільська громада» й Український культурний фонд.

Чим довше знаходимося у цьому місці, тим сильніше енергетика поглинає нас і манить досліджувати фестивальну кухню далі й діла. Потрапляємо у найбільш специфічну локацію – бункер. Лише полум'яне світло та химери. Містичність, незбагненність, моторошність – лише айсберг емоцій, які можна відчувати, опинившись тут. Просто уявіть, що опинилися в самому розпалі подій якогось фільму жахів...

Виходимо на вулицю, щоб перевести подих, зібратися з думками і продовжити подорож особливим світом «Air ГогольFest». Та не все так просто. Для того, аби гості не губили фестивального настрою, двір теж тематично облаштувати. Металеві бочки з вогнем і кілька імпровізованих кав'ярень, де, окрім напоїв, можна придбати алкоголь чи бергери.

Ангар – місце для концертів різних гуртів. Серед них: Space of Variations, The Hypnotunez, Wavewalkrs. Сьогодні, у перший день заходу, слухатимемо їх аж до четвертої ранку. Споглядаємо, як картини, скульптури, мапінг, графіка об'єдналися в один довгий лабіринт дивакуватих фантазій митців.

У порівнянні з 2018 роком фестиваль розширив кордони та презентував чимало нового. Зокрема, особливу увагу любителів фото привернули інноваційні червоні інсталяції в підвалі «Кристалу». Цьогоріч головну концепцію пояснюють висловом «людині мистецтво потрібно, як повітря».

Засновник «ГогольFest», режисер Влад Троїцький каже: «Мені здається, що Вінниця спрагла до таких подій. У місті дуже крута команда, яка рухає гоголівський рух, допомагає формувати новий культурний ландшафт. Ми придумали «ГогольFest», щоб сформувати історію, завдяки якій відчуватимемо гідність, повагу одне до одного, а також зможемо творити на одній хвили».

Одна з основних проблема, яких торкнулися на заході, – екологічна. Якщо в 2018 році команда фестивалю прагнула дати місту «більше повітря» винятково в сфері культури та мистецтва, то тепер ідеться вже про цілком реальне повітря, яке втрачає вся планета. «Прямо зараз горять найбільші ліси по всій Землі: Сибір, Амазонка... Зараз повітря не вистачає не лише в мистецтві. Проекти, подібні до нашого, сильно і активно зосереджують на цьому увагу. Віримо, що сила мистецтва дійде до більшого загалу», – натхненно пояснює директор «ГогольFest» Максим Демський і радить якомога більше зануритися в атмосферу, не відволікаючись на журналістські нотатки і фотозйомку.

Її «Alter Ego» може змінити життя

Про нетрадиційну школу, де виховують вінницьку бізнес-спільноту

Сьогодні вона працює за кількома напрямками: комерційним, освітнім і соціальним. Розвиває власну вінницьку бізнес-школу «Alter Ego» і бере участь у реалізації проекту «Posterum», на території якого ми зустрілися. Вона – Оксана Лоянич – коуч, бізнес-тренер із багаторічним практичним досвідом і неймовірним прагненням передати свої знання прогресивній молоді.

Потрапляємо у «Posterum», що знаходиться поблизу вінницьких Мурів. Сучасна будівля одразу привертає увагу. Тут збирається молодь, щоб спілкуватися, розвиватися, працювати, генерувати ідеї. Заходимо. Зустрічаємося з усміхненою адміністраторкою Ярославою, яка проводить нас до зали. Якравої, мінімалістичної та футуристичної водночас.

Сьогодні – майстер-клас, присвячений діловим переговорам. Спікер – пані Оксана. Впевнено, радісно й щиро вона знайомиться з гостями. Через кілька хвилин переходить до теми розмови. Минає лише чверть години, та вже складається таке враження, що тренер з аудиторією – давні друзі, яких об'єднує безліч спільних моментів. Серед слухачів – переважно студенти, та є й дорослі чоловіки і жінки.

Після двогодинного інтенсиву гості не розходяться, а продовжують спілкуватися між собою й фотографуються. Ми теж надихнулися розповіддю Оксани Лоянич і продовжили спілкування. Щоправда, не про розвиток ділових навичок, а про її «Alter Ego».

У кожному з нас живе дві протилежності

Вона заснувала бізнес-школу більше двох років тому. Стала її ідеологом і керівницею. Це майданчик, здебільшого, для розвитку, мотивації та самореалізації молоді. Спочатку команда «Alter Ego» була більш спрямована на роботу з бізнесменами. Та з часом, за словами пані Оксани, вони зрозуміли, що саме люди 15-25 років найбільше потребують підживлення свого «білого вовка».

– «Alter Ego» має глибокий філософський сенс, бо в перекладі означає «Інше Я». Згадую стару-стару притчу про двох вовків. У кожному з нас живе дві протилежності. Один вовк – чорний, інший – білий. Один – втілення зла, інший – всього найкращого, що маємо у душі. Щодня між ними відбувається боротьба. Ми не знаємо напевне, хто переможе, бо не можемо повністю передбачити свої дії в ситуаціях, у яких ніколи не були. У цій притчі онук запитує у дідуса про те, який вовк здобуде першість у душі маленького хлопчика. Чоловік дає коротку, але наповнену величезним змістом, відповідь: «Все залежить від того, чим ти їх годуватимеш», – розповідає тренерка, відводячи погляд на телефон, який постійно нагадує їй про заплановані справи та зустрічі.

Про «невдячну» роботу з дітьми

Під час спілкування з нашою героїнею, відчувається її потужна енергетика. Для того, щоб це зрозуміти, не обов'язково бути медіумом. Це проявляється в усьому: жестах, інтонації, поставі й міміці. Важко відірвати увагу від історій, наповнених досвідом, успіхом і поразками. Особливо коли мова заходить про її дітей, хоч і не рідних, але дуже близьких.

– Колись на одному крутому тренінгу мене запитали про цільову аудиторію. Відповіла, що займаюся з підлітками та студентами. Один із іменитих тренерів мені сказав: «Швидко залишайте цю невдячну роботу з дітьми», – згадує Оксана, іронічно посміхаючись.

Тоді відомий бізнес-тренер пояснив свою думку тим, що, по-перше, ця аудиторія не знає, чого хоче. По-друге, вони не мають грошей. Та Оксана чітко стояла на своєму:

– Для мене щастя – допомогти підліткам, студентам розбиратися з цілями й бажаннями. Пишаюся тим, що навчаю їх заробляти. Тож моя «Alter Ego» розпочалася з місії і філософії.

Кожне заняття – це виклик

Навчання у бізнес-школі проходить курсами. Кожен із них триває 7 або 9 тижнів. За словами пані Оксани, цього часу вистачає для того, аби змінити внутрішнє сприйняття світу учнів. Крім того, унікальною перевагою школи є те, що усі навики тут одразу втілюють у життя.

– Уявіть, приходите на курси. Раніше не любили й не вміли виступати перед публікою. Це вас навіть, м'яко кажучи, завжди напружувало. Тож ми спочатку вчимо бути спікером. Далі – виступаєте в маленьких групах, згодом – у більших. Насамкінець спілкуєтесь із аудиторією кількістю 100-200 осіб. Правда ж продуктивно? Як показує практика, після цього вас буквально труситиме, але й з'явиться незбориме бажання продовжувати виступати, – ділиться Оксана Лоянич і показує фото вражених і задоволених випускників «Alter Ego», які змогли вийти зі своєї зони комфорту. До речі, багато хто з

них справді знайшов себе у власному бізнесі або ж повністю змінив своє ставлення до цілей і можливостей.

Шлях бізнесмена – це не лише про «успішний успіх»

Окрім постійної роботи зі слухачами бізнес-школи, паралельно тренерка займається розвитком проекту «Posterum». Це безкоштовний майданчик, створений її другом, вінницьким бізнесменом Андрієм Опанасюком. Під час майстер-класу, про який ми писали на початку, він згадував своє професійне становлення, в якому було багато падінь і поразок. Та головне, що ідей і цілей пан Андрій мав ще більше.

Інвестувати в майбутнє потрібно вже сьогодні

Назва коворкінгу дісталася йому не випадково. «Posterum» у перекладі з латини означає «майбутнє». Заклад функціонує з 1 вересня цього року. Тут проводять різноманітні майстер-класи. Більшість із них – безкоштовні.

– Ми обираємо теми серед тих, які цікавлять молодь. Дізнаємося про них безпосередньо від юнаків і дівчат на нашій інста-сторінці. Приємно вражені, що одразу після відкриття отримали потужний зворотній зв'язок, – продовжує розповідь пані Оксана й згадує слова партнера Андрія про те, що сьогодні необхідно інвестувати в молодь. Через 10-15 років ця інвестиція принесе максимальні дивіденди нашому місту у вигляді міцного вінницького бізнесу.

«Чи не кожен бізнес розпочинається із гаражів»

Наше спілкування з коучем Оксаною не оминуло теми її дитинства та старту у світі бізнесу. Із ностальгією й вдячністю згадує своє 14-ліття, коли розпочала працювати. Хоч батьки-учителі були проти того, аби донька заробляла кошти торгівлею, проте, маючи до цього хист, дівчинка-підліток вже тоді була успішною у продажах.

– Під час літніх канікул я продавала цукерки і жуйки в кіоску. За перший місяць отримала зарплату більшу за учительську, яку мала моя мама. З того часу я завжди працювала в бізнесі. У 2005 році вирішила створити щось своє...

Це був гараж «на виселках» площею 100 квадратних метрів, де Оксана разом із партнером пробували заснувати власну справу. Товар обрали специфічний – алкогольні вироби. Було багато проблем, проте через кілька років компанія налічувала більше сотні працівників. Згодом побудували сучасний офісний центр:

– Все йшло чудово й так би продовжувалося, якби мене не почала мучити одна думка. Я не приносила користі іншим. У чому тоді сенс? Волею випадку і долі тепер я повністю заповнила ту порожнечу, працюючи над «Alter Ego» і «Posterum».

Чарівної пігулки не існує

– Потрібно просто багато працювати. 9 із 10 бізнесів закривається у перший рік існування. Це сумна статистика. Та водночас її можна назвати природнім відбором. Високий стабільний заробіток отримують лише ті, хто вклав максимум часу і зусиль. Найважливіше – треба любити те, чим займаєшся, – поспіхом завершує пані Оксана й далі показує світлини з історії її проектів. На фото – згуртованість і радість. За кадром все аналогічно, лише помножено на щоденну працю і величезну мотивацію.

Індустріальний парк на Вінниччині допоможе побороти трудову еміграцію

Рухаючись Немирівським шосе на околиці Вінниці, проїжджаємо автобусну зупинку «Індустріальний парк». Ця назва з'явилася нещодавно, проте вже встигла усталитися на вустах місцевих жителів. Дивно, тому що навкруги – здебільшого порожні території чи магазини, а трохи далі – приватний сектор. А де ж промислові гіганти, які мали б утворити цілий комплекс?

Щоб знайти відповідь, вирушаємо сьогодні, 27 серпня, на офіційне підписання договору про створення Індустріального парку «Вінницький кластер холодильного обладнання». Одразу дізнаємося: нині збудовано лише один завод, який уже функціонує.

На заході присутні очільники міста та керівники компаній. Серед них – Ігор Бурдиленко, директор Української пивної компанії «UBC Group». Він зазначає: «UBC Group», граючи у високій світовій лізі бізнесу, працює з глобальними корпораціями: Pepsi, Coca Cola та Carlsberg. Ми складаємо конкуренцію німецьким, австрійським та іспанським компаніям. Мови не йде про конкурування з українськими виробниками чи навіть бізнесменами Росії, Білорусії або інших пострадянських країн. Прагнемо залучати до виробництва найкращих професіоналів».

Під час заходу неодноразово звучить питання про заробітні плати для фахівців. Зважаючи на масштабність і перспективність проекту, гості очікують почути високі цифри. І справді, директор компанії запевняє, що грошові винагороди для працівників будуть вищими за ринкові. Після цієї тези присутні помітно активізувалися, почалося динамічне обговорення.

Не менш цікаві й суми витрат, які необхідні для завершення будівництва вінницького промислового парку. За словами пана Ігора, інвестиції «UBC Group» у новий завод склали 10 мільйонів євро. Невдовзі планують проплатити ще 10 мільйонів євро в другу чергу.

На повну потужність «Індустріальний парк» має запрацювати через 5 років. Тоді бюджет Вінниці наповниться додатковими 40 мільйонами гривень.

Окрім спілкування з керівником «UBC Group», почули думки й очільника міста Сергія Моргунова. Без поспіху, жестикулюючи та звертаючись до статистичної інформації, він наголосив: «Ця подія – історична. Новий етап розвитку промисловості Вінниччини. Мова йде не лише про створення потужного підприємства, а про територію сталого економічного розвитку. Ми обов'язково матимемо сприятливі результати. Зокрема, поліпшення інфраструктури, виникнення інших необхідних підприємств, створення великої кількості робочих місць».

Окрім інвестиційної привабливості, обговорюється ще одне глобальне питання – трудової міграції українців. Ігор Бурдиленко, підбиваючи підсумки

зустрічі, на голошує: «Створення вінницького «Індустріального парку стане неабияким стимулом для наших земляків. Відтепер їм не доведеться працювати на польських чи румунських заводах. У нас будуть свої – подільські!».

«Kness»: вінницьке виробництво сонячних панелей працює

Наприкінці зими цього року в одному з промислових районів Вінниці на вулиці Енергетичній відкрили завод з виготовлення сонячних панелей групи компаній «Kness». Це унікальне підприємство, яке не має аналогів ні в Україні, ні в більшості країн Європи.

Дізнаватися про особливості роботи та секрети успіху вирушаємо на екскурсію до підприємства. Перед входом у цех нам видають халат, бахіли, шапочки та спеціальні навушники, аби була змога почути екскурсію гіда, позаяк тут досить гучно працює техніка. Заходимо у просторі приміщення, де перебувають буквально кілька працівників. Більшість процесів виробництва панелей – автоматизовані. Виробничу лінію розробляли в одному з національних інститутів Китаю, який сьогодні є центром та рушієм розвитку сонячних технологій. «Це найбільш продуктивна виробнича лінія, яка сьогодні існує у світі та яку нам вдалося придбати», – пояснив екскурсовод.

Як не дивно, на виробництво сонячної панелі, не потрібно багато часу. Йдеться про кілька годин. Уявіть: спочатку скло потрапляє на конвеєр, де на нього клеять спеціальну плівку. Далі воно рухається конвеєром, на якому встановлені спеціальні буферні зони. Відтак, якщо станеться зупинка будь-якої ділянки лінії, весь процес не зупиниться. Після цього оператори роблять перший зовнішній контроль панелей. Бачимо, як два працівники ретельно перевіряють продукт на тріщини чи сторонні предмети. Кажуть, що коли виявляють якийсь недолік – панель відразу відправляють ремонтувати.

Далі – автострингер. Це один з найскладніших етапів виробництва. Відбувається спаювання ланок панелі – поздовжнє та поперечне. Згодом знову накладають зовнішню плівку. Екскурсовод каже, що тепер

розпочинається найцікавіше. З цікавістю прямуємо подивитися. Спостерігаємо, як під високим тиском у вакуумі за температури 140 градусів з панелей видаляється весь кисень і волога. Тоді – ламінування.

На часі – другий зовнішній огляд панелей фахівцями. До них приклеюють додаткову електроніку і відправляють у «камеру старіння», де відбувається остаточна полімеризація. Після цього настає етап сортування: від найбільш ефективних до найменш ефективних панелей. І знову бачимо автоматизацію процесу. Вдруге панелі сортує робот і відправляє на склад. За одну зміну завод виготовляє щонайменше п'ятсот панелей.

У приміщенні «Kness» передбачено сучасну конференц-залу. Нині в межах екскурсії виступає директор заводу Сергій Шакалов: «За останніх дев'ять років команда «Kness» реалізувала понад 100 проектів у відновлювальній та традиційній електроенергетиці України. Серед них – 47 ФЕС загальною потужністю 468 мегават. Цього вистачило б, щоб забезпечити електроенергією всю Вінницьку область або 300 тисяч квартир протягом року».

Власне на вінницькому підприємстві працює близько 150 людей. Середній вік працівників – 28-30 років. Інвестиції в цей завод склали 5 мільйонів євро. Міський голова Сергій Моргунов на своїй офіційній сторінці ділиться враженнями про інноваційне виробництво регіону: «Останніми роками наша область демонструє серйозну динаміку. Лише в 2018 ми відкрили заводи «Green Cool» та «Delphi». Інші великі підприємства також зміцнюються: «Барлінек», Харчосмакова фабрика, «ViOil». Це говорить про те, що попри важку політичну ситуацію, українська економіка розвивається і завдяки децентралізації ми можемо створювати сприятливий клімат для інвестицій. Дуже важливо, що «Kness» є високотехнологічним виробництвом».

Варто згадати, що територія, де тепер збудовано завод сонячних панелей, тривалий час стояла пустою. П'ять років тому було навіть важко уявити, що тут з'явиться така потужна енергія. Як підсумував екскурсію

директор Сергій Шакалов: «Це яскравий приклад того, як молоді хлопці, які навчалися в нашому технічному університеті, крок за кроком почали творити і сьогодні досягли грандіозного результату».

Дітям потрібні сучасні європейські школи

У селі Сосонка відкрили оновлену СЗШ I-III ступенів

Надворі тепло й сонячно, хоч на календарі – вже осінь. Діти поспішають до школи й радісно діляться враженнями про літні канікули з однолітками. Цьогоріч День знань для учнів Сосонської середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів Вінницького району особливий. Тут урочисто відкривають навчальний заклад після реконструкції. Зміни, які відбулися, – кардинальні. Нещодавно це було стареньке приміщення, а тепер – сучасна будівля з якісним ремонтом і технологічним обладнанням.

На лінійку з нагоди нового навчального року до місцевих школярів завітали не лише посадовці, а й митрополит Вінницький і Барський Симеон. Святковий захід розпочинається виступом Вінницького міського центру художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок» з композицією «Козацькі барабани». За словами директора навчального закладу Людмили Кугай, у приміщенні школи після реконструкції можуть навчатися близько 400 учнів. Нині в освітньому закладі перебуває 256 школярів, а до першого класу йдуть 36 учнів.

До присутніх звертається голова ОДА Валерій Коровій: «Успішна реалізація цього проекту також відбулась завдяки активній позиції і прагненню вашої громади. Тож ми бачимо результат спільних зусиль». Після доповіді, вручає директору школи сертифікат на комплект обладнання для кабінету математики на 362 тис. грн.

Голова Вінницької РДА Михайло Демченко розповідає про ключові етапи проведення реконструкції навчального закладу. Він теж вручає сертифікат на придбання акустичної системи, кухонного комбайну, столового та кухонного посуду.

«Ця школа буде виконувати роль освітнього центру, даючи можливість отримувати якісну освіту жителям Сосонки і навколишніх сіл. Щасливий, що нам це вдалося, а ще більше задоволення у мене викликають радісні очі першокласників, які почнуть свій шлях набуття освіти у нових, просторих та комфортних класах», – підсумовує народний депутат України Олексій Порошенко.

Митрополит Симеон вручає директору ікони та освячує навчальний заклад. Діти уважно спостерігають за дійством. Дехто з учителів розчулився і похапцем витирає сльози. Атмосфера справжнього таїнства панує на шкільному подвір'ї нової Сосонської СЗШ.

Штучний інтелект та програмування – з 8 класу: як вчаться у Подільському ліцеї для обдарованої молоді

Вони ще зовсім юні, але вже працюють з сучасними технологіями й перемагають у престижних конкурсах. У вільний час грають із вчителями в футбол або разом переглядають нові українські фільми. Тут не носять традиційну учнівську форму, а одягають стильний кардиган з емблемою закладу. У кожному кабінеті – якісне технічне оснащення, а стіни коридорів розмальовані креативними абстрактними фігурами. Тут можна звертатися до наставників на ім'я і безкоштовно харчуватися. Ні, це не школа магії на кшталт Хогwartсу. Це Подільський науково-технічний ліцей для обдарованої молоді у Вінниці.

Функціонує заклад лише другий рік на базі одного з корпусів Вінницького національного технічного університету. Учні діляться на 8-11 класи, як в усіх ліцеях, але мають нестандартні назви. Аббревіатурами є не «А, Б, В...», а «М, ІТ, Ф», відповідно до назви профілю. У класах переважно – до 25 осіб.

На Вінниччині бракує професіоналів технічних спеціальностей

– Передвісником створення стала потреба підготовки дітей у технічному напрямку: математика, інформатика, фізика. Таких закладів в

регіоні не багато. Якщо порівнювати з іншими областями, особливо з Харківською чи Київською, ми програємо, – розповідає пан Володимир, заступник з навчально-виховної роботи ліцею, який погодився провести нам екскурсію закладом і розповісти про головні секрети навчання.

Спілкуючись із учителем, ми щоразу повертаємося до однієї важливої складової, – внутрішньої мотивації дитини. Заходимо у кабінет, де йде урок інформатики у 8 класі. Незвично, але всі – в роботі. Відчувається всеохоплююча зацікавленість тим, чим займаються підлітки.

Про програмування та штучний інтелект – із 8 класу

– Окремий напрямок виділено для програмування та вивчення штучного інтелекту. На жаль, у реаліях українських сільських шкіл поки що такого немає. Нашим завданням є оперативно навчити дітей тому, до чого прагнуть, чим горять і що в майбутньому принесе їм фінансову незалежність, – коментує пан Володимир.

Проходимо довгим коридором ліцею, над нами – великі плазми й паперове рукоділля ліцеїстів. Дізнаємося, що сформувати високопрофесійний вчительський колектив – доволі складне завдання. Наприклад, відмінний вчитель інформатики, який володіє сучасними технологіями, в школу, переважно, не хоче йти. Причина – суттєво нижчий рівень заробітної плати, аніж у практичному програмуванні. Йдеться про високий потенціал, який потрібно справедливо винагороджувати. Та тут, за словами керівництва, кадрових проблем немає. Був відкритий конкурс і, на щастя, справжні фахівці знайшлися.

Стати ліцеїстом не важко, головне – постійно вдосконалюватися

Щоб стати частинкою Подільського ліцею, необхідно пройти вступні випробування. Перевіряють, чи здібна дитина до навчання й чи має фундаментальні знання з математики. А тестування з української мови допомагає оцінити рівень розвитку мислення вступника. Це всього лише 12 запитань на 20 хвилин.

– Рівень дітей із районів нижчий, ніж у містян. Та це не складає суттєвих труднощів. Рік роботи показав, що ліцеїста з високою внутрішньою мотивацією, можна доволі швидко підтягнути до високих результатів, – зазначає Володимир Юрійович, який ще й курує інформатику в закладі. Він кандидат педагогічних наук. Коли отримав пропозицію обійняти цю посаду, вже мав досвід роботи і вчителя, і освітянського менеджера в інших школах міста. Зауважує, що в будь-якій вінницькій школі інформатика відрізняється від викладання предмету у Подільському ліцеї. Різниця в тому, що тут працюють на результат не тому, що так вимагає вище керівництво, а тому, що, передусім, самі діти прагнуть більшого.

Хочете змінити світ – виховуйте й надихайте дітей

– Вони – неймовірна рушійна сила. Коли приходиш на урок і чуєш запитання про те, що «заховано» набагато глибше навчальної програми, ти змушений «копати» і давати більше. Час від часу засиджуюся до 4-ої ранку. І так відбувається зі всіма нашими вчителями. Навантаження колосальне. Важко, але дуже цікаво, – учитель продовжує розповідь і підводить нас до розкладу уроків. Показує, що в усіх класах відведено окрему годину на повноцінний обід. До слова, тут і харчування, і проживання у гуртожитку для дітей із сіл чи містечок області безкоштовне.

Як і в інших навчальних закладах, важливо працювати не лише з дітьми, а й із батьками. За словами вчителів, трапляється таке, що дитину просто підштовхують старші, а власного бажання навчатися тут – немає. Тоді результат буде неповноцінний. Ще під час співбесіди директор розмовляє з батьками й наодинці з учнем. Інколи школярі зізнаються, що їх змусили прийти. Після – відбувається повторне спілкування з батьком та мамою. Звичайно, якщо наполягають і дитина показала гарний результат на тестуванні – дають шанс спробувати.

Та варто пам'ятати: працює механізм відрахування. Якщо успішність у межах 1-3 балів із профільного предмету, то після завершення семестру – імовірно відрахування. За перший рік достроково залишили навчання 15

ліцеїстів. Володимир Юрійович каже, що це нормальний процес, коли дитина спробувала себе, але їй не сподобалося. Це етапи адаптації особистості і вибору майбутньої професії.

Коли є сильна мотивація – результати вражають

Ми не дарма з самого початку зазначили, що тут – справжній клондайк для технарів. Того року ліцеїсти освоїли мову програмування «Python» і вже створили власні проекти, менше ніж за 10 місяців. У світі програмування для підлітків – це, без перебільшення, чудовий показник. У результаті провели загально-ліцейний конкурс, на який подали близько 60 робіт. Для порівняння – у подібному обласному змаганні брали участь 5-6 дітей. У Подільському ліцеї майже кожен учень подав своє напрацювання.

Фахова глибинна підготовка учня неможлива без самостійної роботи. Вчитель має задати напрямок, допомогти розібратися, але лєвова частка досягнень дітей – їхня заслуга. Переможці олімпіад з програмування вдячні своїм наставникам, та вони зазначають, що без постійної роботи над собою нічого не вдалося б.

Стати найкращим

Заходимо на урок технологій до випускників. Працюють над незрозумілим для нас завданням. Кажуть, програмування дається нелегко тільки спочатку, згодом – все йде як по маслу, найважливіше – постійно практикуватися й прагнути більшого.

– Вчитися подобається, бо тут класні вчителі. Над домашнім завданням довго сидіти не доводиться, тому що все детально пояснюють на уроках. Більше часу приділяю підготовці до ЗНО. Та з інформатики зовнішнього оцінювання, на жаль, немає, – ділиться одинадцятикласниця й поспішає продовжити роботу над задачею. Поспіхом додає, що обов’язково стане відомою програмісткою.

Не без ложки дьогтю

– У нас теж бувають проблеми з дисципліною. Не системні, проте час від часу різне трапляється. Це колектив, тому все ідеально бути не може.

Працює заступник директора з виховної роботи. Вона цими питаннями активно займається, консультує дітей. Складність професії вчителя і полягає в тому, що потрібно вчити ліцеїстів робити правильні висновки з помилок, – каже пан Володимир, завершуючи екскурсію закладом.

Вчитель – не вождь, а звичайна людина

Дізнаємося, що дозвілля й захоплення в учнів Подільського ліцею теж своєрідні й різноманітні. Наприклад, за надзвичайну наполегливість – вчитель інформатики тішить вихованців смаколиками. Полюблять тут і влаштовувати спільний перегляд українського кіно. Остання кінострічка – фільм про Стуса. Одинадятикласники були вражені. Не менш запам'ятався й футбольний матч, у якому команда вчителів змагалася проти учнівської збірної. Зібрався весь ліцей. Зізнаються, що отримали море емоцій.

– Не кожен викладач захоче, можливо, показати свою незграбність. Та це неабияке зближення. Під час гри траплялися моменти, коли наставники падали й тоді діти швидко бігли допомагати. Відчувалася їхня щира повага до старших, – з гордістю й абсолютною впевненістю в тому, що рухається в правильному напрямку, відповідає Володимир Юрійович.

Європейський рівень медицини для маленьких вінничан

Карета «швидкої» заїжджає прямо в приміщення, де сконцентровано максимум лікарів та обладнання для діагностики. У швидкому доступі – кабінети ультразвукового дослідження, лабораторія, рентген, магнітно-резонансна томографія. Все, що необхідно для екстренної допомоги дитині, демонструють сьогодні, 12 вересня. Відкривають сучасне відділення екстреної медичної допомоги у Вінницькій обласній дитячій клінічній лікарні імені М. І. Пирогова. Аналогів в Україні – ще немає.

«Важлива подія для всього нашого регіону і міста зокрема. Чимало вінницьких родин звертаються зі своїми дітками саме до цього закладу. Забезпечення якісних медичних послуг для маленьких пацієнтів – головне завдання», – зазначає міський голова Вінниці Сергій Моргунов.

Тут ще немає характерного запаху медикаментів. Та досі ледь відчутно пахне будівельними матеріалами. Ненадовго, бо ось-ось запрацює нова система вентиляції. Основну концепцію закладу видно одразу: єдине місце, де сконцентроване усе необхідне для надання невідкладної допомоги у найкоротші терміни. «Адже на рахунок кожна хвилина», – пояснюють лікарі саме таке облаштування клініки. Чималу увагу приділили забезпеченню комфортних умов. Якісні функціональні ліжка, просторі коридори, сучасні вбиральні. Все створено в одному стилі – мінімалізм у пастельних тонах.

Завідувач відділення Олена Вельгус проводить нас до зали екстренної допомоги. Із особливою гордістю відчиняють саме ці двері, бо тут рятуватимуть життя дітей. Навколо – дефібрилятори, апарати штучної вентиляції легень, інноваційні каталки. Команда лікарів-професіоналів цілодобово чергуватиме у відділенні. «На них ми можемо доставити дитину на будь-яке дослідження. Каталки є рентген-проникними», – наголошує пані Олена.

Головний лікар Василь Паненко згадує, як чотири роки тому лише розпочиналися будівельні роботи. Каже, тоді було навіть важко уявити, що все вдасться втілити на такому високому рівні. «На реконструкцію було виділено 16 млн гривень з обласного бюджету та Державного фонду регіонального розвитку. Сподіваюся, знайдуться можливості для оновлення й інших відділень лікарні», – ділиться В. Паненко.

За останніх п'ять років вінницьким медикам вдалося знизити показник смертності серед дитячого населення удвічі. «Лікарня має бути надзвичайно зручною для пацієнтів, бо вони – діти. Тож спільними зусиллями влади і громади створили підрозділ невідкладної допомоги, який працюватиме, як швейцарський годинник», – впевнено підсумовує міський голова Сергій Моргунов.

Про першу в Україні кафедру ендокринології та її керівницю – Марину Власенко

Патологія ендокринної системи лідирує у структурі загальної захворюваності українців. Більш ніж 15 % населення Вінницької області мають ендокринні хвороби. Для профілактики, діагностування та лікування недуг цього спектру у нашому місті функціонує Вінницький обласний клінічний високоспеціалізований ендокринологічний центр. На його базі більше 40 років тому створили кафедру ендокринології з курсом післядипломної освіти (ВНМУ ім. М. Пирогова), яку нині очолює доктор медичних наук, професор Марина Власенко. Вінницький ендокринологічний центр за 35 років став для неї другим домом. І лікарську, і викладацьку діяльність вважає своїм покликанням. Каже, обидві сфери – нерозривно пов'язані й дуже близькі. Вирушаємо на її лекцію для студентів-медиків 5 курсу. Робимо кілька світлин і водночас мимовільно стаємо уважними слухачами розповіді. Сьогодні – про порушення роботи щитоподібної залози. Заняття проходить динамічно, не занудьгуєш.

«Останнім часом люди стали більш свідомі. Коли приходжу у супермаркет, заглядаю у візочки вінничан. Не бачу там надлишку печива чи макаронів. Більшість намагається харчуватися правильно», – після лекції продовжуємо спілкування з Мариною Володимирівною. Згадуючи про багаторічний науковий і практичний досвід, каже, що найкращою профілактикою цукрового діабету є здоровий спосіб життя.

Передісторія

У 70-х роках кількість ендокринних патологій на Вінниччині і в Україні загалом різко збільшилась. Переважно йдеться про цукровий діабет II типу. Цьому стали приділяти більше уваги. Зокрема, вінницький науковець, професор Борис Зелінський вважав, що ґрунтовніше потрібно готувати не лише студентів-медиків, а лікарів у межах післядипломної освіти. Так виникла перша в Україні кафедра ендокринології – у Вінниці. Далі створювали розробки, писали дисертації, рекомендації. Витрачали

чималі кошти на обладнання, обстеження пацієнтів. База розширювалася: із невеликої клініки на Старому місті – в повноцінний заклад під сучасною назвою Вінницький обласний клінічний високоспеціалізований ендокринологічний центр.

«В цьому велика заслуга Бориса Олексійовича. Тоді він задав темп і донині ми не дозволяємо собі знизити планку, яку поставив професор Зелінський. Прагнемо нарощувати оберти не «заради галочки», а для життєво важливої справи», – наголошує пані Марина.

У галузі ендокринології Вінниччина лідирує

«Із позиції практичної охорони здоров'я такого закладу більше в жодній області немає», – каже професорка. Колектив кафедри, а також центру на чолі з головним лікарем Пилипом Прудіусом працюють над збереженням закладу як одиниці в умовах реформування медичної сфери.

Будь-яка реформа – болюча

Після того як мова заходить про сучасний стан речей, Марина Володимирівна стає більш серйозною та замисленою. Додає, що труднощі виникають не лише через зміни в системі, яка тривалий час була для всіх звичною та зрозумілою. Проблема ще в тому, що відбувається не тільки реформування практичної медицини, а й вищої школи освіти. Відповідно виникає сила-силенна викликів. «Ендокринологічний центр для нашої кафедри – клінічна база, в яку ми вкладаємо свої наукові ідеї та впровадження. Ніхто й ніщо в нашій роботі не замінить реального пацієнта», – зауважує Марина Власенко.

Випадковість, яка стала долею

Вона закінчила медичний університет у 1988 році. Вирішила «залишитися на науку», бо студентське життя провела в наукових гуртках, отримувала нагороди, премії. Цікавилася переважно кардіологією, але так сталося, що місце несподівано запропонували на кафедрі ендокринології. «Ця пропозиція була непростим викликом, проте я погодилась. Нині вдячна долі,

що все сталося саме так», – відповідає лаконічно й виважено. Далі – клінічна ординатура, аспірантура, роки практики і дослідницької роботи водночас.

Марина Володимирівна з посмішкою на обличчі згадує свою професійну наставницю – доцента Олену Когут, яка навчала всього: від постановки діагнозу до вирішення складних питань. «У сім'ї, окрім мене, не було лікарів. Та одружилася з колегою і син вирішив теж піти нашим шляхом. Тож тепер маю родину медиків», – ділиться пані Марина.

І сміх, і сльози

Колись у межах так званої «санітарної авіації» (служба невідкладної допомоги) лікарі повинні були терміново вилітати в райони. Саме так, летіти на «кукурузнику». Один із таких викликів Марина Власенко дуже чітко пам'ятає і описує в таких деталях, ніби це сталося вчора.

Томашпільський район. У 28-річної жінки кетоацидотична прекома (гостре ускладнення цукрового діабету, що потребує невідкладної і кваліфікованої допомоги). Зараз у таких випадках направляють цілу бригаду, тоді ж вважали, що допомоги лікаря-ендокринолога буде достатньо.

«Все відбувалося пізно ввечері. І мій батько дуже хвилювався, куди ж сяде літак», – сміється пані Марина.

Згадує, що пацієнта була у важкому стані, але після крапельниці її можна було транспортувати у Вінницю. У літаку продовжують вводити ліки. «На моїх очах їй стає все краще й краще. Бачу, що пульс і тиск нормалізувалися», – зазначає лікарка.

Приземлилися. Далі їхали у швидкій. Жінка, яка ще півгодини тому на ногах не могла встояти, каже: «Уже певно в лікарню не поїду». Марина Володимирівна шокована, запитає причину. «Не знаю, як сказати, але після цієї крапельниці я дуже хочу до вбиральні», – відповідає пацієнтка. Водій чує це, вмикає сирену, додає швидкості й на зауваження, що так діяти можна лише в екстрених випадках, впевнено зауважує: «Терміново ж треба!».

Спогад викликає і сміх, і ностальгійний сум в пані Марини: «Цей випадок про людську відвертість. І пацієнтка, і пілот, і водій були істинно

щирими й безпосередніми. Хоча дійсно, за увімкнення сирени без показів можна отримати чималі неприємності. Та це одна з історій, із яких складається звичайне, справжнє життя».

Унікальні SPA-процедури у Северинівці на Вінниччині

За 15 кілометрів від Жмеринки на пагорбах розкинулось село Северинівка. Колись тут ріс дубовий ліс, та на початку XIX століття тодішній власник володіння Северин Орловський збудував свою резиденцію. Власне, село й отримало назву від його імені.

Сьогодні Северинівка – одне з найкращих сіл району. Є газ, водогін, школа, кафе, магазини, чудовий парк. Окраса місцевості – Северинівська лікарня відновного лікування, яка займає комплекс старовинних приміщень колишньої графської садиби, збудованої в класичному стилі з елементами бароко. Будівлі вражають, ніби переносять у минуле. Заглянемо сюди й поспілкуємося з місцевими мешканцями про новації, які планують втілити на базі клініки.

Дізнаємося, що про санаторій буквально ходять легенди. Заклад функціонує, користується популярністю серед жителів, проте всі з нетерпінням чекають змін, яких пообіцяли чиновники. Зокрема, у лікарні мають запровадити унікальні SPA-процедури з використанням яблук.

«Передбачено дві ванни з додаванням соку яблук. Два столи для масажу і пілінгу яблучною масою і апарати для виробництва кисневих коктейлів з яблучних концентратів. Санаторій вже ремонтує приміщення, щоб це запустити. Саме такими цікавинками туристів можна привабити в сільський санаторій», – зазначає голова Северинівської ОТГ Олександр Христюк.

За його словами, в рамках проекту «Яблучний шлях» також планують придбати мобільну лінію для виробництва соку: «Це певна новація. Переробка розрахована на невеликого виробника. Потрібен транспортний засіб, у якому буде приймальня і мийка, де видушуватимуть сік і відразу

запаковуватимуть. Завдяки мобільності, можна приїхати до господаря і переробити в нього ягоди і фрукти».

Хоч проект ще знаходиться на етапі планування, у Северинівській ОТГ з нетерпінням чекають його реалізації і вірять, що завдяки оновленню санаторія їхня громада стане сильнішою, відомішою й багатшою.

Як оновлюють вінницьке «Старе місто»

Система відеонагляду, велодоріжки і нове освітлення – лише частина змін, які відбулися на вулиці Данила Нечая, що на Старому місті. Мешканці району захоплено розповідають, що мріяли про цей ремонт десятиліттями. «Нарешті з села зробили місто! Порівняно з тим, що було раніше, зараз набагато краще. Відчуваємо себе європейцями», – каже вінничанин Андрій.

Тепер тут і справді все змінилося. Найбільше уваги привертає оновлене дорожнє покриття. На асфальті – жодної ями, хоч раніше ця дорога була однією з найгірших у Вінниці. Жителі жаліються, що тоді навіть водії таксі не погоджувалися їхати сюди. Загальна протяжність ділянки, яку ремонтують, становить майже 1242 метри: від вулиці Московської до вулиці Федорова. До речі, ця дорога є магістральною, відкриває один із виїздів з міста.

Ідеться не лише про ремонт покриття й тротуарів, а і про відокремлені велодоріжки з обох боків вулиці. Міський голова Сергій Моргунов пояснює: «Ширина пішохідної зони становитиме 3 метри, а ось ширина смуг для руху автомобілів – 4,5. На жаль, більше місця не вдалося залишити через приватні забудови».

Бачимо, що готують місця й для облаштування шістьох зупинок громадського транспорту. Встановлюють понад триста метрів турнікету. Освітлення вже готове. Придивляємося і помічаємо, що звичні натрієві лампи змінили на 80 LED-світильників. Комунальники додають, що це ще не все. Через недостатню кількість світла, біля деяких закладів уночі тут

влаштовують своєрідну стихійну вбиральню. Тож кількість нових світильників буде ще більшою.

Під час прогулянки Старим містом зустрічаємо місцеву жительку Тамару Іванівну. Вона теж радіє змінам: «Скільки ми просили! Скільки бідкалися! Яке щастя, що зробили цю дорогу. Щоразу йду і дякую». Помітно, що для людей аварійний стан вулиць став справжнім лихом. Кого не запитуємо, всі емоційно відповідають і радіють. Особливо жінки й чоловіки похилого віку.

Дізнаємося в робочих, які починають замінювати електроопори, що загалом на всі роботи планують витратити 41,6 мільйонів гривень, а завершити капітальний ремонт обіцяють до 29 листопада.

Станція сортування сміття «Shuttle» від школярів

У Вінниці відкрили другу станцію «глибокого» сортування сміття. Розробила і втілила проект команда школярів. За ініціативою дітей і підтримки дорослих вже другий місяць у місті працює пункт поділу відходів аж на двадцять фракцій.

Потрапляємо на територію школи «Аіст», що на проспекті Юності. Нас зустрічає учениця, ідейна натхненниця створення станції Марія Ошовська, яка погодилася провести екскурсію. Разом із друзями й однодумцями вони почали ремонтувати виділене під станцію, занедбане приміщення. Ще влітку розчистили завали непотребу, а восени розпочали облаштування пункту.

«Була фінансова скрута: не знали взагалі, де взяти кошти. Та в серпні ми вже сформували команду і знайшли підтримку. Зокрема, посприяли організація «Вінницькі вовки» та наша школа, – розповідає Маша.

Творці «Shuttle» – це шестеро школярів. Та під час ремонтних робіт у будівлі їм періодично хтось допомагав. «У результаті витратили близько трьох тисяч гривень. Первинний бюджет був значно більшим, але вдалось зекономити в процесі. Наприклад, каркаси для смітєвих мішків нам подарували», – пояснює дівчинка і показує блакитні контейнери й вивіски з

паперу, які вони зробили власноруч. До процесу підійшли творчо: назви різних видів сміття візуалізували асоціативним малюнками.

За час ремонту вдалось відновити підлогу, яка свого часу згоріла, відремонтувати освітлення та пофарбувати кімнати. Тепер, попри тріщини на стінах, тут відчувається атмосфера сучасності й екологічності. Зовні на будівлі намальовані ракети, які злітають угору. Також зображені зірки. «Shuttle» схожа на станцію сортування «Ecohope». «Чому «глибоке очищення? Як і в «Ecohope», ми розділяємо пластик, скло і метал. Та кожна з цих фракцій поділяється ще на інші види», – каже Маша і показує, що скло різниться за кольором, а пластик – за призначенням (пляшки від напоїв, поліетиленові пакети тощо). Зібране сміття передають закупівельникам, які перевозять усе на заводи з переробки сміття.

Нині станція працює три дні на тиждень: у вівторок, четвер і неділю. Надалі графік планують зробити щоденним, але це стане можливим тоді, коли в команді буде більше людей.

Передчуття свята: зимовий парк розваг на околиці Вінниці

Зимові свята в кожного з нас асоціюються із приємними, казковими відчуттями. Лапатий сніг за вікном, довкола чути колядки, щедрівки та дитячий сміх. Поволі хочеться зупинити час, вдихнути улюблений запах мандарин, прижмурити очі, затамувати подих і згадати дитинство. Назавжди в пам'яті моменти, коли все добре, затишно, спокійно. Словом, казка.

Сьогодні щедрий вечір, свято Меланки. Коли почне сутеніти, щедруватимуть і бажатимуть одне одному злагоди, а завтра вдосвіта посіватимуть. Найкращий час для того, аби подарувати собі та рідним святковий, активний, веселий відпочинок, неначе в Карпатах, але не так далеко – поблизу Вінниці. У селі Шкуринці, що в кількох кілометрах від обласного центру, облаштовували тюбінговий парк. Локація для зимових розваг – на схилі Південного Бугу. Кожного дня доводиться споглядати сірий

мокрый асфальт і голі дерева, а тут потрапляєш у справжню казку зі сніговими кучугурами й розвагами.

Великий пагорб засипаний товстим шаром штучного снігу. На вершині стоїть «гараж» для надувних санчат – тюбів, які використовують для катання по снігу та воді. Одними з перших випробовують їх на міцність діти учасників бойових дій. Для них цю атракцію влаштували безкоштовно, бо, як кажуть власники парку, бізнес в Україні має бути соціально відповідальним.

Малеча з радістю біжить на старт. Усі готуються, слухають організаторів і «на старт, увага, руш!». Із гірки полетіла перша пара. Повертаються задоволені, щасливі. Кажіть, що спочатку було страшно, а потім драйв затьмарив усі інші відчуття. Хочуть іще.

«Катання на тюбах платне, але не для всіх. Коли тільки з'явилася ідея відкриття цього парку, ми одразу говорили про те, що це має бути корисний проект – доступний для всіх верств населення. Ми прагнемо дарувати своїм відвідувачам не лише хороший сервіс, а й позитивні емоції та гарний настрій. Він гарантований уже після першого спуску з гірки, – каже один із організаторів парку Дмитро Куш.

Семирічні Андрійко та Михайлик спустилися з гірки першими. Після цього, наче досвідчені інструктори, проводять інструктаж іншим діткам. Наголошують, що головне – не боятися, а «летіти назустріч щастю». Вони немовби ще зовсім малі, проте вже можуть дати корисну й мудру пораду. Зокрема, й дорослим. І йдеться не лише про катання на надувних санчатах...

АНОТАЦІЯ

Богачук І. М. Цикл власних репортажів про розвиток територіальних громад Вінницької області: магістерська робота. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2019.

У роботі проаналізовано жанрові особливості класичного репортажу й окреслено основні ознаки сучасних модифікацій жанру. Створено цикл власних репортажів про розвиток територіальних громад Вінницької області. Підготовлено фотоматеріал як доповнення до текстів. Опубліковано частину репортажів у виданнях регіонального та всеукраїнського рівнів.

Ключові слова: репортаж, документальність, ефект присутності, Вінниччина, регіон, самоврядування

SUMMARY

Bogachuk I. M. The cycle of own reports on the development of territorial communities of Vinnytsia region: master's thesis. – Vinnitsa State Pedagogical University named after Mikhail Kotsyubynsky, 2019.

The genre features of classic reportage are analyzed in the work and the basic features of modern modifications of the genre are outlined. A cycle of own reports on the development of territorial communities of Vinnytsia region has been created. Photographic material has been prepared as a supplement to the texts. Some of the reports have been published in regional and Ukrainian editions.

Key words: reportage, documentary, presence effect, Vinnytsia region, region, self-government